



új magyar szó

20 oldal

Ára: 1,5 lej

Országos közéleti napilap | Alapítva 1947-ben, Romániai Magyar Szó címmel

VII. évfolyam,
240. (1560.) szám**BNR-valutaárfolyamok**

	1 euró	4,3409 ▼
	1 amerikai dollár	3,2690 ▲
	100 magyar forint	1,4239 ▼

Bukaresti olvasóink figyelmébe!

A 2012-es évre lapunkra Bukarest, Lipscai utca 29-31. szám alatti szerkesztőségünkben fizethetnek elő, december 20-ig, hétfőtől csütörtökig 10-16, pénteken 10-14 óra között. Ne felejtsek el megújítani Új Magyar Szó-előfizetésüket!

Aktuális

3

Büdzsévita a parlamentben

Csütörtök este 8 órakor szavaz a parlament két házának összevont plénuma a 2012-es állami és társadalombiztosítási költségvetésről. Emil Boc kormányfő tegnap ismertette a tervezetet a honatyák előtt. Victor Ponta PSD-elnök úgy tudja, a koalíciót támogató honatyáknak 100 ezer eurót ígértek a költségvetés megkötéséért.

**Média**

9

Vajúdik a „Tőkés-tröszt”

Az utolsó pillanatban kifizette tartozását az államnak a több erdélyi magyar sajtóterméket birtokló Udvarhelyi Híradó Kft., így nem tartották meg hétvégén azt az árverést, amelyen a cég javai kerültek volna kalapács alá. A cég átveszi a *Krónika* napilap alkalmazottjait.

Vezércikk

3

Szavatartó Bukarest?

A mindenkor román hatalomnak a jövőben – és feltehetően még jó ideig – cselekednie kell, tartania kell a szavát, amit nemigen szokott meg az utóbbi évtizedekben. Ez lesz tehát Bukarest számára talán a legnehezebb. A román politikai életben ugyanis a szószegésnek komoly hagyománya van. ▶



Bogdán Tibor

Kíméletes városvezetők

Nem növelik jövőre a helyi adókat az erdélyi megyeszékhelyeken az önkormányzatok

Az erdélyi városházák adóosztályai jövőre is kedvezményekkel várják azokat, akik már az év elején befizetik a helyi adókat és illetékeket

Fotó: Antal Erika

Az idei szinten tartják jövőre az erdélyi megyeszékhelyek önkormányzatai a telek, az ingatlan és a személygépkocsi után fizetendő helyi adókat és illetékeket, más adófajták esetében (például szállodaadó) pedig egyenesen csökkentést terveznek. A polgármesterek arra hivatkoznak, hogy nem akarják megterhelni az amúgy is megszorításokkal küszködő lakosságot, és inkább más forrásokból, például uniós pályázatokból próbálják növelni bevételeiket. **7. oldal ▶**

Bretter nem kell már Budapestnek

ÜMSZ

„Mivel a munkámat szakmai kritika nem érte, csak arra tudok gyanakodni, hogy a visszahívásban voltak politikai megfontolások” – fogalmazott lapunknak a Bukaresti Magyar Kulturális Intézet igazgatója, akit január 6-tól visszahív hivatalából a magyar kormány, bár mandátuma csak jövő szeptemberben jár le. Mint Bretter E. Zoltán elmondta, keserűséget okoz neki, hogy azzal a munkával, amit az elmúlt időszakban végzett Bukarestben Magyarországon „nem sikerült áttörnie az érdektelenség falát”. **8. oldal ▶**

Vásárra viszi a bőrét Boc

Holnapután vállal felelősséget a kormány a jövő évi helyhatósági és parlamenti választások összehívásáról és a legfelsőbb bíróság bírának kinevezéséről szóló törvényekért. Az ellenzék bizalmatlansági indítványt tervez karácsony előtt. **3. oldal ▶**

róság bírának kinevezéséről szóló törvényekért. Az ellenzék bizalmatlansági indítványt tervez karácsony előtt. **3. oldal ▶**



A kormány tegnap eldöntötte: felelősséget vállal a voksösszevonásért

Fotó: gov.ro

Mélyponton a hazai infláció

Novemberben 3,44 százalékkal mérséklődött Romániában az éves infláció, amely a rendszerváltás óta a legalacsonyabbnak számít – derült ki tegnap a statisztikai intézet által közzétett adatokból. Örömben töröm, hogy ezzel egy időben 0,42 százalékkal emelkedett a fogyasztói árindex, amelyet elsősorban az élelmiszerek és a szolgáltatások drágulása okozott. Az euróárfolyam romlása miatt a drágulási tendencia 2012-ben is megmarad. **6. oldal ▶**

Mai mellékletünk:

ÜMSZ *kisebbségben*

HIRDETÉS

Egyet fizet,
hármát kap!

Főnyereményünk:

ÜMSZ-előfizetési akció – 2012

Kétszemélyes wellness-hétvége a szovátai Hotel Pacsirta****-ban!



Röviden

Támogatják Törökország EU-tagságát

Románia feltétel nélküli támogatója Törökország uniós csatlakozásának – jelentette ki tegnap Traian Băsescu Ankarában. A román államfő egyezményt írt alá Abdullah Gül török elnökkel a két ország stratégiai partnerségéről és gazdasági együttműködéséről.

Az USL külön konzultálna

Külön találkozót kért tegnap az ellenzéki Szociál-Liberális Szövetség Traian Băsescutól. Mint korábban írtuk, az államfő holnapra hívta magához a parlamenti alakulatok vezetőit, hogy egyeztessen velük a múlt hét végi EU-csúcs Romániára gyakorolt hatásairól. „Ha komoly, eredményes és felelősségteljes egyeztetést szeretne folytatni velünk, akkor kérjük, fogadjon minket a kormánypártiaktól külön” – írták az ellenzékiek.

A NATO kivonul Irakból

A NATO úgy döntött, hogy az idei év végével kivonja Irakból kiképző missziójának személyzetét – közölte tegnap Brüsszelben Anders Fogh Rasmussen, az atlanti szövetség főtitkára.

Védekezik az osztrák kancellária

Visszautasította az ausztriai nemzeti és etnikai kisebbségeknek a kisebbségi törvény módosításával kapcsolatos bírálatát a kancellári hivatal tegnap. A népcsoporttörvény módosításáról szóló javaslat nem jár a kisebbségek helyzetének romlásával – jelentették ki a kancellári hivatalban. Az Ausztriai Népcsoportok Központja előzőleg nehezményezte, hogy szerintük nem vették figyelembe a javaslataikat a szöveg kidolgozásakor.

Timosenkót félti a lánya

Eugenia Carr-Timosenko, Julija Timosenko 31 éves lánya szerint (*képiünkön*) a hét éves börtönbüntetésre ítélt volt ukrán kor-



mányfő nem kapja meg a megfelelő orvosi segítséget, pedig nagyon rosszul van. Az Európai Parlament ezért ismételt felszólította Kijevet, hogy engedje meg uniós orvosoknak, hogy ők is megvizsgálhassák a politikus. Közben hivatalosan ismét őrizetbe vették egy újabb vád alapján az augusztus óta fogva tartott Timosenkót – közölte a volt ukrán kormányfő ügyvédje.

Pristina Koszovó integrálásáról

Pristina számára teljesen elfogadhatatlan, hogy Észak-Koszovónak különleges státust kellene kapnia – jelentette ki Hashim Thaci koszovói miniszterelnök tegnap. Thaci szerb újságírók egy csoportját fogadta, és a tagjai előtt kifejtette: Pristina egyetért az ENSZ Biztonsági Tanácsa 1244-es számú határozatával, mert az megerősíti Koszovó területi épségét.

Kigyulladt egy épülő óriáshíd

Kigyulladt a világ egyik leghosszabb – még épülő – hídja tegnap Vlagyivosztokban. A távol-keleti nagyvárosban az Ázsiai és Csendes-óceáni Gazdasági Együttműködés jövő évi értekezletére készül híd 500 négyzetméteren égett – jelentette a *Interfax* orosz hírügynökség.

Koalíciós vita Londonban

Közelgő kormányválságot jósol a brit sajtó David Cameron vétója miatt

Gy. Z.

A francia elnök szerint „egyértelműen két Európa létezik”, amióta Nagy-Britannia az európai állam- és kormányfők múlt heti brüsszeli csúcstalálkozóján nem támogatta a költségvetési szigor harmonizációjára vonatkozó uniós megállapodást. Nicolas Sarkozy erről a *Le Monde* című francia napilap tegnap délutáni számában megjelent interjújában beszélt. Ugyanakkor megerősítette, hogy Európának „szüksége van Nagy-Britanniára”, és „szerecsére egyáltalán nem aktuális London távozása a közös piacról”. Nagy-Britannia bizonyos biztosítékokra tartott igényt nemzeti érdekeinek védelmében a múlt heti brüsszeli EU-csúcson, ezeket azonban nem kapta meg, ezért vált szükségessé az uniós pénzügyi fegyelem szigorítását célzó új szabályozási egyezménytervezet brit vétója – közölte tegnap a brit parlamentben David Cameron. A brit miniszterelnök, aki az alsóházi képviselőket tájékoztatta a Brüsszelben történtekről, kijelentette: Nagy-Britannia is egyetért azzal, hogy szükség van az euróövezeti költségvetési fegyelem jelentős szigorítására a piaci bizalom visszaszerzése érdekében, a kérdés csak az, hogy ez miképpen valósul meg. A brit sajtó egyöntetű értesülései szerint súlyos feszültségeket szít a konzervatív-liberális brit kormánykoalícióban belül, hogy David Cameron nem volt hajlandó csatlakozni az uniós pénzügyi fegyelem szigorítását célzó új szabályozási egyezménytervezethez. Nick Clegg miniszterelnök-helyettes, aki a kisebbségi koalíciós partnert, a liberális demokratákat képviseli a londoni koalícióban, a *BBC*-nek nyilatkozva súlyos kritikával illette a Konzervatív Párt EU-ellenes szárnyát, jóllehet tartózkodott a kormányfő személyes bírálatától. A britek többsége mindazonáltal támogatja, hogy kormányfőjük vétót emelt Brüsszelben. ◀



David Cameron (balról) a skót miniszterelnökkel. A brit kormányfő fukar kezekkel mér Európának

Viharos évet vár 2012-re Európában Orbán Viktor

A legutóbbi uniós csúcsertekezlet a magyar parlamentben is téma volt tegnap. Orbán Viktor napirend előtt azt mondta: a gyors válságkezelés – nem kockázatmentes – eszközeit a brüsszeli csúcstalálkozón elvetették. Véleménye szerint mindebből az következik, hogy a következő év, különösen annak első fele viharos lesz Európában „és viharos lesz nekünk is”. A magyar kormányfő a 2012. évi büdzsé várható átalakítására utalva azt mondta, hogy csökkenteni kell a jövő évi növekedési előrejelzést, és magasabb euró-forint árfolyammal kell számolni, valamint eközben – az euróválsággal szembeni védekezés részeként – pénzügyi védőháló is ki kell feszíteni, és erre „nem tud jobb megoldást”, mint a Nemzetközi Valutaalappal kötött új típusú biztonsági megállapodást. (Tegnap újságírókkal közölte, hogy leköszönt gazdasági miniszterre, Fellegi Tamás tárca nélküli miniszteri rangban fogja az IMF-fel a tárgyalásokat vezetni.)

Schiffer András, az LMP frakcióvezetője úgy vélt: a következő hónapokban a magyar kormány felelőssége az lesz, hogy olyan pozícióba manőverezze Magyarországot, amelyben ne kelljen fiskális kényszerzubbonyt viselnie. Az MSZP szerint Orbán Viktor kormányfő nem az ország szuverenitásának feltétele miatt mondott nemet az uniós kormányközi megállapodásra, hanem mert felmérte, hogy ha csatlakozik hozzá, akkor befellegzett a külön-utas gazdaságpolitikának és a gazdasági szabadságharcnak. Mesterházy Attila frakcióvezető szerint Orbán Viktor téved, amikor azt mondja, hogy az eurozóna válsága messze van és nem hat Magyarországra, hiszen mi is az EU részei vagyunk, és ügyes politikával van mód befolyásolni a történéseket. Vona Gábor, a Jobbik frakcióvezetője azt mondta: ha valóban érdemi vitát akarnak, egy lehetőség maradt, ha a magyar társadalomhoz fordulnak, ezért népszavazás kiírását szorgalmazta.

Eddig hat idézést kaptak a magyarok Szlovákiában

ÚMSZ

Hat, magyar állampolgárságot felvett szlovákiai magyart idézett be eddig a szlovák rendőrség, hogy adja le szlovák személyes okmányait – írta a *felvidek.ma* szlovákiai magyar hírportál tegnap. A portál szerint ketten rimaszombatiak (Tamás Ilona és Tamás Anikó), hárman lévaiak (Gubik László, Dolník Erzsébet, Kassai Gyula), míg egy észak-komáromi (Boldoghy Olivér). „Hosszú hónapok teltek el, míg ezen felvidéki polgárokat a rendőrség beidézte, s felszólította, hogy adják le irataikat. A nevezettek ezt egyelőre megtagadják, a levélben foglaltak szerint emiatt 33 eurós büntetést kaphatnak” – olvasható a honlapon. „Tovább folyik a küzdelem” – szögezi le a hírportál, majd emlékeztet: a parlamenti képviselők egy csoportja felszólította az al-

kormánybírárságot, hogy mielőbb vizsgálja felül az alkotmányellenesnek vélt módosított állampolgársági törvényt; ugyanakkor a szlovákiai magyar civil szervezetek folytatják az aláírásgyűjtést a kettős állampolgárság újbóli lehetővé tételéért és a zaklatott személyek kárpótlásáért. Boldoghy Olivér, az aláírásgyűjtés egyik kezdeményezője, nemrégiben azt mondta az *MTI* tudósítójának, hogy eddig már több mint 10 ezer ember írta alá a petíciót.

Öllös László politológus a *Bumm.sk* című hírportálnak megjegyezte: nem volt még olyan parlamenti választás Szlovákiában, ahol ne került volna terítékre valamilyen módon a magyar kérdés, és nem próbáltak volna meg valahogy hatást gyakorolni ezzel a szlovák-magyar kapcsolatokra, a magyar közvéleményre, és adott esetben a szlovák közvélemény egy részére is. ◀

Kivizsgálják a csalásokat

Hírösszefoglaló

Dmitrij Medvegyev orosz államfő bejelentette, hogy utasította a kormányt a parlamenti választásokon történt „állítólagos csalások” kivizsgálására. Medvegyev vasárnap törte meg kétnapos hallgatását, és a *Facebook* közösségi honlapon elhelyezett kommentárjában azt írta: nem ért egyet mindazzal, ami elhangzott a szombati oroszországi tüntetéseken, amelyeken ellenzékiek és pártion kívüliek egyaránt a december 4-i törvényhozási választásokon történt csalások miatt tiltakoztak, és követelték Vlagyimir Putyin kormányfő távozását.

A csalásokkal kapcsolatos panaszok nem változtatják meg a választások eredményét – közölte tegnap az orosz kormányfő szóvivője. Dmitrij Peszkov szerint (*képiünkön*) a bejelentett visszaélések a szavazólapok olyan kis számára vonatkoznak, hogy semmiképpen nem kérdőjelezhetik meg az eredményeket.



Vlagyimir Putyin elveszítette korábbi támogatását – olvasható a *Vedomosztyi* orosz napilap tegnapi számában. Az újság megállapítása szerint a választási manipulációk elleni, múlt szombaton országszerte lezajlott tüntetések az utóbbi tíz év legnagyobb akciói voltak, még ha nem haladták is meg létszámukban az 1990-es megmozdulásokat. Ugyancsak fontos tény a Vedomosztyi szerint, hogy hosszú idő óta először számoltak be a tüntetésekről az állami kézből lévő országos televíziós csatornák. ◀

Egyházi levéltárak odisszeája

Rövid ideig élt az egyházi levéltári anyagok visszaszolgáltatását lehetővé tevő levéltári törvény: az alkotmánybíró-ság ugyanis kevéssel a jogszabály megszületése után az alaptörvénnyel szembenállónak mondta ki a tervezetet.

Bogdán Tibor

► Az RMDSZ három parlamenti képviselője, Kerkes Károly, Máté András Levente és Márton Árpád által a parlamenthez benyújtott, a levéltárak visszaszolgáltatására vonatkozó tervezet nem kevés vitát váltott ki a törvényhozásban – ahol meglehetősen szoros eredménnyel, 127 igennel 117 nem ellenében és 4 tartózkodással ment át –, elsősorban nyilvánvalóan azért, mert lehetővé tette volna az erdélyi magyar történelmi egyházak esetében is a kommunista hatalom által „átvett” levéltárak visszaadását jogos tulajdonosaiknak. Ezt egyébként az erdélyi magyar egyházak másfél évtizede kéri.

Egy kis jogtörténet

Az egyházi levéltárak jogállásában az idő során több

változás is bekövetkezett. Az 1925. évi törvény értelmében a nemzeti kisebbségek és az egyházi felekezetek saját levéltárakat tarthattak fenn, irataikat nem kellett beszolgáltatniuk az állami intézményekbe. Az 1957-ben napvilágot látott újabb levéltári törvény fenntartotta számukra ezt a jogot, bár levéltáraikat állami felügyelet alá helyezte. Az 1971-es – 1974-ben módosított – újabb vonatkozó jogszabály iratanyagait állami levéltárnak történő besolgáltatására kötelezte az egyházakat. A felekezetek és az állami levéltár képviselőiből létrehozott bizottságok döntöttek arról, milyen dokumentumok kerülnek be az Országos Levéltári Alapba, és – az 1996-ban megjelent újabb törvény értelmében – végképp ott is maradtak.

Az RMDSZ immár több, mint egy évtizede szorgalmazza az egyházi levéltárak

visszaadását jogos tulajdonosaiknak. Mindennek nyomán beindult a tárgyalás az érintett felek között. A parlamenti bizottságok ülésein végül olyan határozat született, amelynek értelmében a levéltáraikat visszakapó egyházaknak szavatolniuk kell kutathatóságuk lehetőségét, az átadás előtt pedig mikrofilmek készülnek a dokumentumokról, az anyagot megfelelő körülmények között, a püspökségeken, az egyházkerületeknél tárolják.

Így látják az ellenzők

A törvény semmivel sem károsította volna az állami levéltárat, hiszen a kiadott anyagokról mikrofilmes másolat maradt volna a tulajdonában. Mindez olyannyira természetes lett volna, hogy még a taláros testület sem tartalmi, hanem csupán formai okokra hivatkozva

mondta ki alkotmányellenesnek a tervezetet, azzal érvelve, hogy a jogszabályban a képviselőház által elfogadott jelentős módosításokat a szenátus már nem véleményezhette, ezzel pedig sérült a parlament kétkamarás törvényhozási jogalkotási elve.

A jogszabályt az alkotmánybíráknál megóvó ellenzéki Szociáldemokrata Párt nyilván más ürügyeket is talált. Így például arra hivatkozott, hogy törvény nem mondja ki eléggé egyértelműen a levéltárak kommunista rendszer általi elkobzásának önkényes jellegét, jóllehet a visszaszolgáltatás szempontjából igen fontos annak megállapítása, hogy milyen módon kerültek az állami levéltárhoz az iratok. A szociáldemokraták szerint emellett az állami levéltárnál maradó mikrofilmes másolatoknak nincs jogi bizonyító erejük.

Victor Pontaék álláspontját sajnálatos módon román történészek is alátámasztották. Így Petre Zoe, Emil Constantinescu egykori államfő volt tanácsosa „páratlanul barbár tettek” „bűnök” minősítet-

te a levéltári anyagok visszaszolgáltatását, mivel, mint állította, „ilyesmire sehol a világon nem került sor, a civilizált országok központosított levéltárral rendelkeznek”.

Vlad Nistor, a Bukaresti Egyetem történelem karának dékánja úgy ítélte meg, hogy „a lépés megnehezítené a levéltári kutatómunkát”, a levéltárak központosítását pedig egyenesen a tudományt szolgáló intézkedésnek nevezte. Adrian Cioroianu volt külügyminiszter ugyan jogosnak ítélte meg a történelmi egyházak levéltáraik visszaszerzésére irányuló kérését, de szükségesnek mondtotta azt is, hogy ugyanakkor megfelelő helyiségekkel és szakemberekkel rendelkezzenek a dokumentum tárolásához és kezeléséhez. Am ő maga is úgy vélte, a visszaszolgáltatás károsan befolyásolja majd a kutatást.

További lehetőségek

Nagy Mihály Zoltán történész, az Országos Levéltár igazgatója arra is emlékeztetett, hogy a kommunizmus idején püspökségek, egyház-

kerületek nem egyszer önként adták át anyagaikat az államnak, így ezekre az iratokra nem vonatkozik a törvény. A mikrofilmek elkészítése kapcsán kifejtette, erre csak a fővárosban van lehetősége az állami levéltárnak, amelynek költségvetését ezért meg kellene növelni. A levéltári igazgató azt is elmondta, hogy az új törvénnyel nem a magyar egyházak, hanem a görög-katolikusok járnának a legjobban, akiknek iratai, az egyház 1948. évi felszámolása alkalmával vagy megsemmisültek, vagy az ortodox egyházhoz, onnan pedig az állami levéltárba kerültek, és akik a törvény életbe lépésével több száz éves irataikat szerezhetnék vissza.

Az alkotmánybíró-sági döntést követően a törvény további sorsát illetően két lehetőség van: a jogszabály vagy visszakerül a képviselőházba, ahol a jogi szakbizottság újabb vitát folytat róla, vagy pedig új törvénytervezettel előlőről kezdik majd a jogszabályalkotás folyamatát. Az újabb tervezet azonban tartalmilag semmiképpen nem módosulna. ◀

Ki lesz jövőre Barack Obama kihívója?

A felmérések szerint a republikánus elnökaspírások közül Newt Gingrich a legesélyesebb arra, hogy jövőre Barack Obama kihívója legyen az amerikai elnökválasztásokon. A volt képviselőházi elnökre ezért valóságos ösztűz zúdult a jelöltek legutóbbi televíziós vitáján.

ÚMSZ

Ösztűz Gringrichre

► Az idő múlásával élesedik a küzdelem az amerikai republikánus elnökaspírások között a hivatalos jelöltségért. A Republikánus Párt jelöltjének személye belső előválasztásokon dől el; a Demokrata Pártban ez a küzdelem elmarad, értelemszerűen a Fehér Ház jelenlegi lakóját, Barack Obamát indítják a jövő évi elnökválasztásokon.

A republikánus előválasztások január 3-án kezdődnek Iowa államban. Azt megelőzően azonban az elnökjelölteknek tévévitákban nyílik alkalmuk összemérni erejüket. A fő riválisok jelenleg Newt Gingrich volt képviselőházi elnök, Mitt Romney volt massachusettsi képviselő, Ron Paul texasi képviselő, Rick Perry texasi kormányzó, Rick Santorum volt pennsylvania-i szenátor és Michele Bachmann minnesotai képviselő. A hat jelölt részvételével tartották meg a múlt hét végén a republikánus elnökjelöltek sorrendben 12. vitáját az ABC televízió közvetítésében.

A vasárnapi amerikai lapok szerint Newt Gingrichet politikai bennfentesnek, képviselőnek és megbízhatatlan férjnek igyekeztek beállítani vetélytársai a televíziós vitában, ő azonban állta a sarat, és olykor humorral hárította el a támadásokat.

A riválisok ösztűze várható volt, hiszen Gingrich bő három héttel az előválasztási küzdelem megkezdése előtt az összes jelentősebb közvélemény-kutatás szerint listavezető a republikánus elnökaspírások között. Az amerikai képviselőház volt elnöke nyeresre áll a szombat esti vitának otthont adó Iowa államban is, ahol az ellenzéki párt támogatói jelöltállító gyűléseiken január 3-án döntenek arról, hogy kit támogatassanak a hivatalos jelöltségért folytatott küzdelemben.

Gingrich kitartott a palesztinok körében nagy felháborodást kiváltó kijelentése mellett, miszerint a palesztin egy „kitalált nép”. Gingrich azzal érvelt, hogy történészként fogalmazott így, s kijelentette, hogy nem kíván beszállni az eset kap-



Republikánus elnökjelöltek vitája: a legesélyesebbnek tartott Newt Gingrich és Mitt Romney

csán kibontakozott „propagandaháborúba”. Gingrich, aki 2009-ben tért át a baptista hitről a katolikusra, a három házasságát és a második frigye idején folytatott szeretői viszonyát firtató megjegyzésekkel kapcsolatban kijelentette: „Úgy hiszem, ezt az embereknek kell megítélniük. Már korábban nyíltan elmondtam, hogy olykor hibáztam. Iszenhez kellett megbocsátásért folyamodom, és keresnem kellett a megnyugvást.”

Fő riválisa, Mitt Romney, volt massachusettsi kormányzó amiatt támadta a volt házelnököt, hogy Gingrich hivatásos politikus, aki nem szerzett tapasztalatokat az üzleti életben, ezért nem ért a gazdasághoz.

Gingrich azzal vágott vissza, hogy Romney-ből azért nem lett karrierpolitikus, mert 1994-ben alulmaradt Edward Kennedyyel szemben a massachusettsi szenátorválasztáson.

Ron Paul texasi képviselő Gingrich szemére vetette, hogy az állami tulajdonú, s a pénzügyi válság idején jelentős mentőcsomagra szoruló Freddie Mac jelzálogkölcsönző tanácsadója volt, Michele Bachmann minnesotai képviselő pedig Gingrichet és Romney-t egyaránt bírálta, amiért támogatották a kötelező egyéni egészségbiztosítás bevezetését. A magát a Tea Party ultrakonzervatív mozgalom jelöltjének tekintő Bachmann összevontan „Newt Rom-

ney” néven emlegette két ellenfelét. Az elnökaspírások vitájára Jon Huntsman volt utahi kormányzó és pekingi nagykövet – a szinte már érzelhetetlenül alacsony támogatottsága miatt – nem kapott meghívást.

Egyre kétségesebb, hogy december 27-én létrejön-e a Donald Trump médiamágán és televíziós műsorvezető által ugyancsak Iowába meghirdetett, újabb televíziós vita, mert az arra szóló meghívást Gingrich mellett egyedül Rick Santorum volt pennsylvaniai szenátor fogadta el. Trump, aki megpróbál királycsinálóként fellépni a republikánusok között, sőt továbbra is lebegtetni, hogy független jelöltként indul a választáson, ha pártjának nem sikerül esé-

lyes hivatalos jelöltet állítania, leginkább Bachmann távolmaradását fájalta. A képviselőnő ugyanis a kampányban négyszer is kért tőle négyszemközt beszélgetést, hogy elérje támogatását, sőt, az alelnöki posztot is felajánlotta neki.

Vezet a volt házelnök

A CNN, a Time magazin és az ORC International Polls közvélemény-kutató intézet múlt héten nyilvánosságra hozott közös felmérése szerint Newt Gingrich a valószínű választók körében kétszámjegyű előnyre tett szert háromban abból a négy amerikai államból, ahol a republikánus párt szavazói elsőként döntenek arról, hogy ki legyen jövőre Barack Obama elnök kihívója. A jelentés szerint Gingrich az előnyét részben annak köszönheti, hogy az ultrakonzervatív Tea Party mozgalom egyre inkább mögötte sorakozik fel. A számok ugyanakkor azt is jelzik, hogy ez a verseny még távolról sem lefutott, hiszen a négy érintett államban a megkérdezettek több mint a fele nem döntötte meg el véglegesen, hogy kire adja a szavazatát. Iowában a valószínű választók egyharmada nyilatkozott úgy, hogy a január 3-i jelöltállító gyűléseken Gingrich mellett teszi le a voksát. Mitt Romney tábora itt 20 százalékos erőt képvisel, Ron Paul texasi képviselő pedig 17 százalékosat. A többi aspiráns támogatottsága mutatója egyjegyű ebben az államban. ◀

Lap-top

A nap címe. Az Úr születésének jelenete a konstancai prefektúra előtt, *Libertatea*

Magyarázat. Dicséretes módon a kormány konstancai helytartója előrehozta Krisztus születésének megünneplését (mintegy összehasonvva a Mikulást a Karácsonnyal), és az intézmény épülete előtt bibliai élőképet állított fel, hogy mindenki megtekinthesse a Kisdedet, és ájtatosan keresztet vetve áldását kérje. Minden úgy van, mint a valóságban, a jászol, a szalma, a napkeleti bölcsek is láthatók, az állatok pedig – egy kis tehén, egy kis szamár és három juhocska – teljesen valóságosak! Ezzel szemben ugyanabból a lapból megtudjuk, hogy a város pészédés polgármestere, a kicsapongó életéről ismert Radu Mazăre továbbra is „kitart a szőkék mellett” (vagy szőke mellett tart ki?), szombaton is, a „lányok” egyikével ment el egy éjszakai klub felavatására.

Irigy honmrigy. Victor Ponta, az ellenzéki szövetség társelnöke olyan törvénytelen ségre ragadtatta magát, amely felér a polgári engedetlenséggel: a tévé nyilvánossága előtt kijelentette – a *Național* szerint –, hogy többé nem fogja fizetni a tévédíjat. (Tudják, azt, a villanyszámlával együtt.) Ponta szerint a köztévé súlyosan megsérti az egyenlő távolságtartást és az objektivitás elvét, mert állandóan a hatalom politikusait mutatja, szóltatja meg és népszerűsíti. Az ifjú pártelnök legutóbb azon akadt ki, hogy képviselőtársát, William Brânzănt az ifjú pedálos reménységet mint kimagasló kulturális személyiséget mutatták be. A Nagy (Túró) Will egy sorba került a román és az egyetemes műveltség pantheonjának olyan alakjaival, mint például Emil Cioran és Mircea Eliade. Véleményünk szerint Pontát az irigység hajtotta súlyos tette elkövetésére és izgatásra, amiért a törvény előtt felelnie kell. (Ha börtönnel nem is, de egy jó hosszú perrel...)

Vita – min. Elena Udrea miniszter szerint a jövő a példélés ifjúságé, rá vár a társadalom (*Curierul național*); ezzel szöges ellentétben Nicolae Bănciociu pészédés képviselő úgy véli, a PDL-ben nincsenek példaképek (*Cotidianul*).

A nap álhíre. Lapunk cáfolta a pletykát, miszerint tudósítói milliomosok lennének.

Minden napra egy mondás

„A nevelés a felnőttek szervezett védekezése az ifjúság ellen.” Mark Twain

Cetek az áramlatban

Magyarországi kormánykörökben gyakran elhangzik, milyen nagy az elégedettség, ha a nemzet külhoni tagjai is figyelik, mi történik Budapesten. Így aztán különös öröme adhat okot, hogy észrevettük: az anyaországi média jobb- és baloldala egyaránt kiakadt azon a kis apróságon, miszerint az átalakításoknak mondott megszorítások közepette tizenkét kormánypárti önkormányzati képviselő közpénzen utazott az Azori-szigetekre, hogy részt vegyen az Európai Régiók Gyűlésének éppen ott tartott tanácskozásán. Hazatérésük után valamiféle egységes európai cigánystratégia elfogadását emlegették, noha mint utóbb kiderült, összecsapott munkadokumentumként ezt csupán ők vitték magukkal. A Gyűlés voltaképpen közgyűlést tartott a Portugáliától mintegy 1500 kilométerre fekvő turistaparadicsomban, ahol az ámbrás cetek vonulásának a megfigyelése és a gejzirben főtt vagy sült étel megízlelése az igazi vonzerő. Nagyon csodálkoztam, hogy az erdélyi magyarságból senkit



Székedi Ferenc

nem vittek magukkal, hiszen a negyedmillió lakossággal rendelkező (Portugáliához tartozó, ám egykor a Habsburg-uralkodók vezette Spanyolország részét is képező) Azori-szigetek autonóm terület, márpedig amint a Székely Nemzeti Tanács elnöke Kanadában próbálta megérteni az eszkimók autonómiájának működését, hogy itthon majd példát lehessen venni róla, ugyanez feltételezhető lett volna ebben az esetben is. Hiszen amint az eszkimók és a székelyek télen egyaránt küzdenek hóval és faggal, ugyanúgy az azoriak és székelyek között is léteznek jövőbe mutató hasonlóságok: nem csupán a tejtermelés és sajt készítése az, amelynek receptjeit ott, a helyszínen lehetett volna tanulmányozni, hanem példamutató az autonóm terület jelmondata is: „Antes morrer livres que em paz sujeitos”. Vagyis, mindazok számára, akik még nem jártak Portugáliában vagy Brazíliában és innen származó focistát sem ismernek, a romantikus mondat magyarul: „inkább halj meg szabadon, mint békében leigázva”.

Hogy erdélyi magyarok nem vettek részt az Európai Régiók Gyűlésének legutóbbi tanácskozásán – vagy legalábbis nem tudunk róla –, az annál inkább sajnálatos, mivel a múlt század kilencvenes éveiben a székelyföldi megyék már csatlakoztak ehhez az angolul ARE címszavát viselő gyülekezethez, azt sutogva, hogy a székelység érdekében megelőzik magának az országnak az uniós csatlakozását. A székely diplomáciának az lett a kézzelfogható eredménye, hogy rövid időn belül a megyevezetők egy új iparág, a közpénzekben szervezett konferenciaturizmus élenjáróivá váltak. A lehetőséget csakhamar észrevették a román megyék is, sőt nem is akárhogyan, hiszen ma már Románia az ARE-tagság élenjárója. Képviselőinek utazásai nyomán a magyarországi média majd minderről írt, csak arról nem, hogy mi is ez a tiszteletreméltó szervezet, amelyben az „európai” jelző azt sugallja, mintha az unió valamiféle fontos döntéshozó testülete lenne, Nos, erről szó sincs: az ARE civil szervezet, amely alapokmánya szerint az európai közép-szintű

Az európai változatos-ságban még a közép-szintű kormányzás fogalmát is nehéz meghatározni.

formáit képviseli. Tekintettel arra, hogy az európai változatosságban még a közép-szintű kormányzás fogalmát is nehéz meghatározni, a közpénzen alapuló tagsági díjak így mindenhol érkezhettek, az évi gyűlések bárhol megtarthatók, az ott elfogadott dokumentumok pedig olyan, az európai gondolkodásban jól ismert közhelyeket fűznek össze, amelyek senkinek nem ártanak és nem is használnak, hiszen sem az unió, sem az országos törvényhozásokban nem játszanak szerepet. Az ARE ugyanis ajánl, az unió pedig szívélyesen mosolyog, hiszen soha nem tudni, hogy egy-egy politikus vagy hivatalnok mikor köt ki ott, a fontosság látszatát kelteve.

A civil szervezetnek a turizmusba hajló közgyűléseken és nyári iskolákon kívül létezik két működő programja: a Centurio és az Eurodüsszeia, amelyek évente néhány fiatal vagy idősebb szakember számára a más országokban végzett munkát és tapasztalatszerzést támogatják. Így nincs kizárva, hogy az ámbrás cetek viselkedését megfigyelő magyarországi politikusok majd tanácsokat is adhatnak a székely pisztrángtenyésztőknek a Mikó-terv keretében...

Az a kormány- és főhivatal, amely az esélyegyenlőséget védelmezi országunkban, nemrég egyet nem értően csóválta az üstökét és figyelmeztető sikolyokat hallatott, midőn a helyi gazdálkodók vagy gazdálkodni vágyók közül többen rosszalni merték, hogy a nyárárdmenti termőföldeket arab olaj- és fegyvermilliomosok akadálytalanul fölvasárolják. (A termőföld védelme nem tartozik a fenti hivatal ügykörébe.) Mondták: meg kell nekik adni az esélyt, hogy ott is találjanak olajat. Vagy ha nem, hát parlagon hevertesék, amíg majd bevezethető lesz mecsetekkel, terrorista-támaszpontokkal és egyéb közkeleti specialitásokkal, nem is beszélve a mákgubóról, amelyből jóféle ópium készül. Ezzel pedig a hazai GDP is közvetlenül növekszik a befizetett adók révén, amíg ki nem menekítik a tőkét off-shore dunnacihákban. A turisztikai cégek pedig nemsokára nyárárdmenti mecsettűrákat hirdetnek hihetetlenül kedvező áron. Más: a múltkoriban milliomos sorban – éppen arany-Merciért tipródtunk, amelyet karácsonyra kedvesünknek szántunk – hallottuk, hogy Romániában titkos CIA-börtönök működtek, ahol szegény elgyámbszott (a-val is ejthető) szeptember 11-terroristákat tartottak fogva. A mi milliomos szívünk megesett rajtuk, hisz füleltünk az Amnesty International zokogására, és elhatároztuk, hogy aranyzokniba gyűjtünk a hozzátartozóknak.

Lapszéli gondolatok

Annyira titkosok voltak a börtönök, hogy még az egyébként pletykás köznép és közrendőrök sem sutogtak róluk családjuknak, pedig, mint az Amnesty International vajszivívű ügynökei általuk ismert módszerekkel felderítették, Bukarest kellős közepében működött egy ártatlannak tűnő akadémiai épületben. Onnan meg azért nem szűrődött ki semmi – a foglyok elégedett hörgése a kínzások végeztével, a hangos kanálkoncert a bőséges rabkoszt fogyasztása közben vagy a lánccsörgés –, mert az emberek eszement mobiltelefon-csengőhangra tippeltek. Az akadémikusoknak pedig nem kötelező naponta bejárni az akadémia, közgyűlés évente egyszer van, különben is az akadémiai tagok kora hajlott, szépkorúak, finomkodva szólva, fülük meg nagyot hall, kisebbet, mint kellene. Leginkább a csengő kiténtetéseket észlelik Eustach féle EU-kürtjükkel.

Én speciel örülök, hogy a börtönök itt voltak, mert így legalább terror-barátaink is fogalmat alkothattak fejlett börtönkultúránkról, melyet a sok-sok diktatúra kifinomított, tökélyre vitt. Másfelől viszont aggodom, hogy ezentúl, ha egy alkaidát lekapcsolnak, azonnal Bukarestben keresik, holott azóta már lehet, hogy a Nyugat-Balkánon egy keletre néző balkonon szárad szépen cserzett marokin bőre.



Sebestyén Mihály marokin bőre.

Csak a naptár

Adj önmagadról személyleírást: testmagasság, testsúly hajszín, szemszín, életkor, faj vagy nemzetiség, lakcím, családi állapot, gyermekek száma, kora, autómárka, ismert egészségi problémák, jelenlegi foglalkozás, baleset esetén értesítendő személy Azonkívül, hogy ebben és ebben az évben a liftet várod, ugyan hol a Csában vagy?

Azok az országok, amelyekben a keresztény naptárt használják, amelyek közé például a miénk is tartozik, a harmadik évezred kezdetén, pusztán a hecc kedvéért, szinte mindannyian számmisztikusok leszünk. A számmisztika szórakoztató társasági babona, olyasmi, mint az asztrológia – a paranoiás skizofréneken kívül mindenkiére ártalmatlan. Abból indul ki, hogy a tízes számrendszerbe szervezett arab számok megváltoztathatatlannak, óramű pontosságú működése néha okkult üzeneteket hordoz, amelyeket nem szabad figyelmen kívül hagynunk. Ha a 2000. sorszámú esztendő nem odafentről érkező, gazdag tartalmú leirat, akkor ugyan melyik az?

Ürügy egy jó nagy bulira. Az, hogy a számláló kicsit elállított, hogy Jézus Kr. e. 5-ben, 6-ban vagy 7-ben született, nem zavarhatja meg a bulit. Jézus néhány évvel önmaga előtt született? Vessük fel ezt is a többi csoda közé, és nyomás, vissza a buliba.

Néhai bátyám, Bernie, aki a Csában törzzsel megismertetett, azt mondta: a karácsony körüli, szakadatlan, eszelős reklámár-adattól úgy érzi, mintha bohócok felfújt hólyagokkal ütogetnének az arcát. A 2000. év hatására mindannyian így fogjuk érezni, ha nem tévedek. És ennek semmi köze ahhoz, amit Jézus mondott, csak a naptárhoz.

Kurt Vonnegut: *Végszavak egy évszázadhoz.* Fordította Révbíró Tamás

SZELLEMI DÉZÉS

Röviden**Bírság a Bechtelnek**

Az építkezési megállapodások be nem tartása miatt pénzbírságot rótt ki Kolozs Megye Tanácsa az autópálya-építő Bechtel cégre – jelentette be Alin Tişe a testület elnöke. A megyei tanács azt kifogásolta, hogy az amerikai vállalat nem javította ki az autószerződés építési munkálatainak keletkezett károkat a Tordaszentlászló, Járavize és Borrév közötti megyei úton, amelynek költségei 110 ezer lejre rúgnak. Az összeget tetézi egy 150 ezer lejes kamat is.

„Eurós” garancia

Az Európai Unió fiskális megállapodásának aláírása és az ebben megfogalmazott követelményekhez való igazodás egyben garancia arra is, hogy Románia 2015-ben csatlakozhat az euróövezet-höz – jelentette ki tegnap Emil Boc miniszterelnök, hangsúlyozva, hogy az EU mostani kitételei „nem új keletűek”, ezen intézkedéseket Bukarest már 2010-ben elindította.

Bye-bye, bankok?

Jövő évtől kezdődően több külföldi pénzintézet ki fog vonulni Romániából, miután anyabankjaik a likviditási problémák miatt saját származási országuk belső piacaira fognak összpontosítani – fejtette ki Cezar Furtună, a KPMG tanácsadó cég romániai és moldovai képviselőjének vezetője tegnap a romániai bankárfórumon tartott előadásán.

Aggasztó témák

Az embereket leginkább aggasztó témákról folytatott beszélgetésekben a korrupció és a mélyszegénység kerültek az élre az idei évben – derült ki a *BBC World Service* 23 országra kiterjedő felméréséből, amelyet az *MTI* idézett. A növekvő élelmiszer- és energiaárakkal összekapcsolva harmadik helyen szerepelt az infláció témája, holtversenyben a munkanélküliséggel.

Feléledt a kisipar

Sike Lajos

▶ Ötletességének és rugalmasságának köszönhetően három sikeres évet tudhat maga mögött Szatmárnémetiben a Kisiparosok Kamarája, amely úgy látja el az ágazat érdekvédelmét, hogy közben tanácsadást és képzést is nyújt tagjai számára. Az országban mindmáig egyedülálló intézményt német mintára hozta létre a helyi Német Fórum keretében működő Szatmár Alapítvány, a Sathmaren Stiftung.

Szükségességét és életképességét jól bizonyítja taglétszáma, amely az induláskor bejegyzett 18-ról mára 104-re emelkedett.

A kamara ügyvezetője, Hölczli József lapunknak elmondta: már az alapításkor nyilvánvaló volt számukra, hogy ez egy olyan terület, ahol többféle hiányt is pótolniuk kell, hisz az állami oktatás messze nem tud olyan rugalmasan alkalmazkodni a társadalom és a gazdaság igényeihez, mint a civil szerveződések. „Tevékenységünk három éve alatt hét szakmában, háromszáz személynek nyújtottunk alap és továbbképzést” – sorolta az ügyvezető elnök. Az olyan szaktanfolyamokat, mint a vízszelvény, a karbantartó vil-

lanszerelés vagy akár a munkavédelmi felügyelő, 20–30 személy látogatta, tudva, hogy a három-négy hónapos képzést jól felkészült oktatók vezetik és a sikeres vizsga után a munkaadó és a tanügy-minisztérium által egyaránt elismert oklevelet szerezhetnek. Az érdeklődőket az sem tartotta és tartja vissza, hogy a legtöbb tanfolyam önköltséges, ami azt jelenti, hogy a résztvevőknek 800–1300 lejt kell kifizetniük. A jelentkezőket leginkább az motiválja, hogy az így szerzett plusztudás révén könnyebben megtarthatják meglévő munkahelyüket,

munkanélküliség esetén pedig hamarabb álláshoz jutnak.

Több tanfolyam ráadásul a térségben már-már kihalóban levő szakmákat hivatott feléleszteni – ilyen például a napokban beindult kéményseprő-szakirány, amelyben már három évtizede nem képeztek szakembereket. A kurzus vezetője, Remetey Zsigmond nyugalmazott ezredes, a Szatmár megyei tűzoltóság volt parancsnoka rámutatott: nemcsak a szakma kihalása fenyegető, hanem az utóbbi időben megszorított tüzek is az épületek tetőterében. Mivel az új anyagok,

építési és fűtési technikák miatt sok új ismeretet is be kell iktatni a tantervbe, ez sok belső szerelésekre szakosodott mérnököt is odacsábított a tanfolyamra.

A kamara jövő évtől a vidéki településeket hangsúlyosabban kívánja segíteni a hiányszakmák oktatása terén, nem feledkezve meg a falusi turizmus ösztönzéséről sem. „Egy sikeres uniós pályázatnak köszönhetően tavasszal díjmentes tanfolyamokat indítunk asztalosok, kőművesek, szakácsok, pincérek és panzió-adminisztrátorok képzésére” – magyarázta Hölczli József. ◀



Inas nélkül maradnak? Az állami képzés hiányossága sok kisiparos szakma eltűnését okozhatja

Mélyponton a hazai infláció

Hírösszefoglaló

▶ Novemberben 3,44 százalékkal mérséklődött Romániában az éves infláció, amely rendszerváltás óta a legalacsonyabbnak számít – derült ki tegnap az Országos Statisztikai Intézet által közölt adatokból.

„Ez jó hír, amely előzetes várakozásainkat igazolja” – magyarázta a *HotNews.ro* megkeresésére Melania Hancila, a Volksbank Románia közgazdásza, aki úgy véli, a deflációs tendencia hosszú távúnak ígérkezik, így várhatóan jövő évben is tar-

tani fog. A szakember szerint jó lenne, ha az inflációcsökkenés tükröződne a jegybank monetáris politikájának a banki kamatokra vonatkozó döntéseiben is. Mint ismeretes, a Román Nemzeti Bank ideje 4,6 százalékos inflációs előrejelzését 3,3 százalékra csökkentette, a jövő évit pedig 3,5 százalékról 3 százalékra módosította – magyarázta Hancila a hírportálnak. Isárescu jegybankelnök legutóbb azonban már azt sem tartotta kizártnak, hogy az éves mutatók ennél is alacsonyabb szinten fognak megállni. A pénzhígulás csökkenése dacára múlt hónapban 0,42

százalékkal nőtt a fogyasztói árindex, amelyet elsősorban az élelmiszerek és a szolgáltatások drágulása okozott. Az idei év első tizenegy hónapjában 2,9 százalékkal nőttek a fogyasztói árak. „Mindezek mögött szezonális hatások, az adminisztrációs terhek növekedése, illetve a lej gyengülése áll” – magyarázta Hancila a hírportálnak. Amint a jegybanki elemzés rámutat, a román fizetőeszköz euróval és dollárral szembeni térszerződése miatt jövő év elején az importtermékek gyorsabb drágulása várható, amely aztán márci-

us vége felé fog ismét enyhülni. A statisztikai hivatal szintén tegnap tette közzé a kereskedelmi mérlegre vonatkozó adatokat. Eszerint az idei év első tíz hónapjában a kereskedelmi mérleg hiánya elérte a 32,28 milliárd lejt (7,68 milliárd euró), ami 155,7 millió lejjel (63,6 millió euróval) kevesebb, mint a tavalyi év hasonló időszakában. Októberben az export lejtben kifejezve 1,3 százalékkal (euróban 2,2 százalékkal), az import pedig 2,2 százalékkal csökkent lejtben kifejezve (euróban 3,1 százalékkal) szeptemberhez képest. ◀

Adósválság: arany a tűzre?

ÚMSZ

▶ Helyes irányba mutat, ám nem elégséges az adósválságproblémák megoldására az EU-tagországok gazdaságpolitikáinak összehangolása, illetve a fiskális konszolidáció – mutatott rá a *Globes* kiadványnak adott interjúban Olivier Blanchard, a Nemzetközi Valutaalap (IMF) vezető közgazdásza, aki ugyanakkor elismerte, hogy a fejleményeknek köszönhetően most derülátóbb, mint egy hónappal ezelőtt. A Fitch Ratings tegnap kiadott világgazdasági előrejelzésében jövőre valamelyes növekedés várható az euróövezeti gazdaságban és a négy legnagyobb eurótagállam közül valószínűleg csak Olaszország lesz egész évben recesszióban. A legnagyobb európai hitelminősítő londoni elemzői szerint ugyanakkor most már egyharmados az esélye annak is, hogy a valutaunió 2012 egészét mégis recesszióban tölti. A Fitch az új, negyedéves prognózisban az eddigi 0,8 százalékról 0,4 százalékra csökkentette az euróövezetre adott jövő évi GDP-növekedési becslését. Míg Olaszország gazdasági teljesítménye 2012-ben 0,5 százalékkal visszaesik, a Fitch szerint Németországban 0,9 százalékos reálnövekedés várható. Az *Aranyipiac.hu* közben a *Wall Street Journal* egy cikkére alapozva emlékeztet: több európai központi bank is dolgozik egy B terven az eurózóna széthullásának esetére. (A kiadvány szerint az írekről úgy hírlírik, hogy már nyomdai kapacitást is keresnek egy saját pénz kibocsátásának – esetleges – szükségességére.) Ráadásul az Arany Világutáncának legfrissebb adatai szerint csak az idei harmadik negyedévben 148,4 tonna sárga nemesfém vándorolt a jegybankok páncéltermébe, év végére pedig 450 tonnával növekedhetnek a nemzeti bankok aranytartalékai. Ezzel a jegybankok idén az arany iránti kereslet 10 százalékról fognak gondoskodni, míg 2008-ban még a kínálat 10 százalékát adták. ◀

HIRDETÉS

ÚMSZ-előfizetési akció – 2012

Tavalyi „Egyet fizet, kettőt kap!” akciónk sikerétől felbuzdulva úgy döntöttünk, idén „emeljük a tétet”: a teljes 2012-es évre előfizető olvasóinkat nem egy, hanem két ingyenes előfizetéssel lepjük meg!

Ha tehát 2011. december 20-ig előfizet egy teljes évre, 150 lejt eljuttatjuk a lapot három különböző címre: az Ön címére, illetve további két, Ön által megjelölt személy címére is!*

Ezenkívül valamennyi, az Új Magyar Szót egy évre megrendelő olvasónk részt vesz az újévi ünnepi sorsoláson, ahol egy ÚMSZ-előfizetőre rámosolyoghat a szerencse: kétszemélyes wellness-hétvégét nyerhet a szavátai Hotel Pacsirta****-ban!

Ne habozzon tovább! Fizessen elő 2012-re az Új Magyar Szóra és lépje meg két ismerősét is egész éve, ingyenes ÚMSZ-előfizetésekkel!

Területi megbízottaink hához mennek, Önnek csak egy telefonhívásába kerül:

Hargita, Kovászna, Maros, Brassó: Baricz István, 0788 488 739 vagy 0748 314 609.
Kolozsvár és környéke: Tósa András, 0788 715 481.
Nagyvárad és környéke: Béres Attila, 0788 318 353.

Amennyiben postai utalvánnyal (mandat poştal) szeretné elküldeni az előfizetés ellenértékét, a következőképpen töltsse ki:

Destinatar: Béres Attila, la Editura Scripta S. A.
Adresa: OP 9 CP 49, 410161 Oradea, jud. Bihor.

Ne felejtse el a saját, pontos címét feltüntetni a postai utalványon, illetve az utalvány hátoldalára, a „Loc pentru corespondență” felirat

Egyet fizet, hármát kap!

alá beírni a két kedvezményezett olvasó pontos nevét és címét. Így ók is egy teljes évig kézhez vehetik napilapunkat!

Előfizetési áraink 2012-re:

1 hónap: 15 RON
3 hónap: 38 RON
6 hónap: 75 RON
12 hónap: 148 RON

3 (személy) x 12 hónap: 444 RON helyett
3 (személy) x 12 hónap: 150 RON (megtakarítás: 294 RON)!

További információért forduljon Béres Attilához, a 0788-318 353-as telefonszámon!

* Figyelem! Az akció csak olyan, magánszemély előfizetőinknek szól, akik közvetlenül a kiadónak vagy területi megbízottainknak fizetik ki az egyéves díjat. A postától, illetve a terjesztő cégektől ne kérje a kedvezményt.

Kíméletesek a városvezetők

ÚMSZ-összeállítás

► A telek, az ingatlan és a személygépkocsi után fizetendő helyi adók és illetékek nem, legfennebb a lakosságnak nyújtott kedvezmények nőnek jövőre a fontosabb erdélyi városokban. Az önkormányzatok a kieső bevételeket más forrásokból próbálják fedezni.

Nőnek a kedvezmények

Így történik ez Sepsiszentgyörgyön, ahol jövőre az ideai szinten maradnak a helyi adók és illetékek. Antal Árpád polgármester szerint a lakosság megterhelése helyett inkább uniós pályázatokból és kormánypenzerekből szeretnék fejleszteni a várost. Tájékoztatása szerint jövő évben öt évig teljes adómentességet kaphat az a lakó, aki energetikai bizonylattal igazolja, hogy hőszigetelte az ingatlanját, és mentesség jár annak is, aki felújítja a lakóháza homlokzatát. Emellett – mint eddig is – aki az első negyedévben egy összegben kifizeti egész éves adóját, januárban és februárban 10 százalékos, márciusban 5 százalékos kedvezményt kaphat. A gazdasági válságra való tekintettel a sepsiszentgyörgyi önkormányzat úgy döntött, hogy nem növe-

lik a cégek helyi adóját sem. Antal Árpád számítása szerint ezzel az intézkedéssel kétmillió lej marad a vállalkozóknál, ugyanis az adó megengedett szintre való emelésével, ennyi pénz folyna be a városkasszába.

Nem változnak a fő helyi adónemek a Hargitai megyeközpontban sem, erről az önkormányzat már október végén döntést hozott. „A lakosságnak sem otthonára, sem területeire, sem járművére nem kell többet fizetnie 2012-ben, mint idén. Van néhány változás, de csak abban az esetben, melyet törvény ír elő, például az idegenforgalmi adó. Ezt 5 százalékról 1 százalékra mérsékeltek, nálunk 1,2 százalékos lesz” – magyarázta lapunknak Rodica Ţiriac, a csíkszeredai polgármesteri hivatal adóosztályának vezetője. Hozzátette: keveseket érintő, de lényeges változás lesz jövőtől az a módosítás, mely a jogi személyekre vonatkozó épület- és építményadó előírásait egészíti ki. Eddig az a jogi személy, aki az utóbbi három évben vásárolta, felértékeltette vagy építette, esetleg 100 százalékos „lelakta” ingatlanját, annak 1,2 százalékos adót kell fizetnie a leltári érték után. Aki három évnél régebb, annak 12 százalékos. Újdonságot a harmadik adó-



A sepsiszentgyörgyi városi tanács adókedvezményekkel csökkentené a lakossági terheket

zasi mód megjelenése jelenti, mely 48 százalékos adó befizetésére kötelezi azokat, akik több mint öt éve vásárolták vagy építették ingatlanjukat – mondta az osztályvezető.

Csökkenő szállodaadó

Nagyváradon az egyik legjelentősebb változás, hogy a jogi személyek számára az épületek és ingatlan-

nok adóját 0,1 százalékponttal csökkentik 1,1 százalékról 1 százalékra – mondta el az ÚMSZ-nek Biró Rozália alpolgármester. Tájékoztatása szerint 2008-ban még 1,6 százalékos volt ez az adó. A város a többi adó szinte mindegyikét az ideai szinten tartja. Kivételt képez a szállodai illeték, amit 3 százalékról 1,2 százalékra csökkentettek, így próbálják turisztikai szempontból von-

zóbbá tenni Nagyváradot. Biró Rozália szerint fontos további változás, hogy a következő tíz évben mentesülnek az ingatlanadó alól azok a műemléképület-tulajdonosok, akik az épület homlokzatát felújítják. A beltelkek adója szintén változatlan marad, azonban a kültelkek adója négy százalékkal emelkedik. A kültéri reklámozási díjak is változatlanok maradnak, foglalta

össze Nagyvárad alpolgármestere.

A kolozsváriaknak sem kell jövőre a helyi adók és illetékek növelésétől tartaniuk – tudtuk meg László Attila alpolgármestertől. Tájékoztatása szerint valamilyen adó mértéke az ideivel lesz majd azonos, csupán a szállodaadó csökken majd háromról egy százalékra. Kolozsváron egyébként jelenleg több mint 10 ezer személy élvez adómentességet. László szerint 7900-an különböző fogyatékkal élő személyek, a többiek veteránok, forradalmárok, akiknek a törvény szavatolja adómentességüket.

Marosvásárhely a fehér holló

Marosvásárhelyen az inflációval arányosan, négy százalékkal növelik az adókat jövő évtől – mondta lapunknak Csegzi Sándor. Az alpolgármester ezt azzal magyarázta, hogy törvény kötelezi az önkormányzatokat erre, vagyis nincs más lehetősége a helyi tanácsnak, az infláció mértékében emeli az illetékeket. „Több lehet az adó, de ennél kevesebb nem” – mondta Csegzi, hozzátéve, hogy ez a magánszemélyekre és a jogi személyekre egyaránt vonatkozik. ◀

Megvédi asszisztensét Tőkés

ÚMSZ

► Közleményben utasította el tegnap Tőkés László sajtóirodájára „mindazokat a rágalmakat és a becsületsértés fogalmát kimerítő állításokat”, melyek szerint az Európai Parlament alelnökének még a válása előtt viszonya volt egyik asszisztensével, Prohászka-Rád Boróka négy nyelvet felsőfokon beszélő, kitűnően felkészült és nagy munkatársunk, akinek az Európai Parlamentben asszisztensként végzett munkáját a legmesszebb elismerés illetheti. Senkinek nincs joga belegázolni

nyújtott be a nagyváradi bíróságra. A dokumentumot a Ziaristionline.ro hírportál szerezte meg és tette publikussá.

Tőkés sajtóirodájára szerint a sajtóban megjelentek az EP erdélyi alelnökét célzó összehangolt lejárató kampány részei. „Prohászka-Rád Boróka négy nyelvet felsőfokon beszélő, kitűnően felkészült és nagy munkatársunk, akinek az Európai Parlamentben asszisztensként végzett munkáját a legmesszebb elismerés illetheti. Senkinek nincs joga belegázolni

a becsületébe csak azért, hogy Tőkés Lászlón üthessen” – olvasható a közleményben. A sajtóiroda leszögezte: minden jogi lehetőséget igénybe fognak venni, hogy megvédjék kolléganőjük becsületét, emberi méltóságát és jó hírét. Demeter Szilárd, Tőkés sajtófőnöke a hét végén még azt nyilatkozta: már hétfőn (azaz tegnap) feljelentést tesznek ismeretlen tettes ellen „hitelrontás, becsületsértés stb. gyanújával a román, a magyar és az EP-ben illetékes hatóságoknál”. ◀

Ígéretét szegte Csegzi?

Hírösszefoglaló

► Újabb megbeszélésre hívta mára Csegzi Sándor alpolgármester a marosvásárhelyi 2-es számú általános iskola magyar diákjainak szüleit, akik tegnap nyílt levélben azzal vádolták az előljárót: korábbi ígéretei ellenére nem tesz semmit azért, hogy dr. Bernády György egykori polgármesterről nevezzék el a tanintézményt. Levelükben a szülők felelevenítik: szeptemberben szólították fel az RMDSZ-es politikusokat, tegyenek azért, hogy a városban létezzon legalább egy magyar elnevezésű általános iskola. „Őn (...) elhallgatja azt a tényt, hogy miért nincs egyetlen egy magyar nevű is-

kola sem a városban, valamint úgy tesz, mintha lázasan dolgozna azon, hogy a 2-es iskola a Bernády György elnevezést kapja” – olvasható a levélben. A szülők ígéretszegéssel vádolták meg Csegzit: a polgármesteri hivatal és a tanács nem nevezett ki magyar nemzetiségű személyt az iskola vezetőségi tanácsába, noha tisztában voltak azzal, hogy ha ez megtörtént volna, a vezetőségi tanácsban az etnikai arány a magyar tagozat javára változott volna meg.

Az alpolgármester a Transindexnek elmondta, azért hívta össze megbeszélést a szülőkkel, mert szerinte az iskola névadásának ügye nem olyan téma, amelyről nyílt

levélben hatékonyan lehetne tárgyalni. Elmondta, több ízben is megbeszélést kezdeményezett, ám a szülők rendre elutasították meghívását. Szerinte most már a szülők is megértették azt, hogy politikai úton kell megoldást keresni a problémára. Csegzi szerint technikai okokból nem delegálhattak egy magyar személyt a polgármesteri hivatal részéről az iskola vezetőtanácsába. Mint mondta, már ki is jelölték azt a magyar személyt, aki a hivatalt képviselte volna az iskolai tanácsban, azonban az illető megszaktotta munkaviszonyát a hivatallal. Helyébe egy román nemzetiségű személyt neveztek meg. ◀

HIRDETÉS

HAGYD, HOGY A TÉNYEK FELFRÍSSÍTSENEK

új magyar szó

www.maszol.ro

Előfizetési akció - 2012

Egyet fizet,
hármát kap!

Főnyereményünk:

Kétszemélyes wellness-hétvége a szovátai Hotel Pacsirta**-ban!**

Röviden

Óskori települések a kuvaiti sivatagban

Óskori településeket, temetőket, kutakat tárt fel egy lengyel régészeti expedíció az elmúlt öt év során az észak-kuvaiti sivatagban. Piotr Bielinski ásatásvezető régész arról számolt be, hogy az Esz-Szabia sivatagban a Kr.e. 4800 és 4500 közötti időszakból származó, az úgynevezett ubaid kultúrához tartozó leletekre bukkantak – olvasható a *Kuwait Times* angol nyelvű kuvaiti hírportálon. Az egykori települések igen közel helyezkednek el egymáshoz, így biztosra vehető, hogy több száz főből álló közösség telepedett meg a térségben.

Szétázik Monreale mozaikja

Veszélybe került Olaszország egyik legszebb bizánci kori mozaikja a szicíliai Monreale székesegyházában, ahova beesik az eső. Az 1174-ben emelt, normann-bizánci stílusú katedrális középső hajóját lezárták. A látogatók nem közelíthetik meg az oltár mögötti apszis félkörívét díszítő, arannyal borított mozaikot, amely Krisztus Pantokrátor alakját ábrázolja. Pompejiben az utóbbi egy évben három ókori fal dőlt össze a csapadékos időben.

Bretter nem kell már...

Farkas István

Visszahívta a magyar kormány Bretter E. Zoltánt, a Bukaresti Magyar Kulturális Intézet vezetőjét, akinek négyéves mandátuma 2012 szeptemberében járt volna le. A kultúrdiplomata január 6-tól átadja a stafétát Fazekas Mártának, aki művészeti titkárként fogja ellátni az intézet vezetői feladatait.

Bár a hivatalos jogi indoklás szerint abban az évben, amikor a kiküldöttnek lejárna a szerződése, bármikor visszahívható, Bretter Zoltán visszahívása a jelek szerint politikai indíttatású.

A magyarsággép exportja

„Mivel a munkámat szakmai kritika nem érte, csak arra tudok gyanakodni, hogy a visszahívásomban voltak politikai megfontolások” – fogalmazott lapunknak a Bukaresti Magyar Kulturális Intézet igazgatója. Hozzátette: kétségtelen, hogy az általa képviselt és pályázati programjában meghirdetett kultúrdiplomáciai képviselő „nem feltétlenül illik bele a most megfogalmazódó budapesti kultúrtörékvésekre”.

Mint mondta, mandátuma kezdetekor azt a célt tűzte ki, hogy Bukarestben létrehozza

a román–magyar kulturális dialógus színterét, „ahol közös programokat lehet lebonyolítani, ahol közösen lehet alkotni és egymás kultúrájára reflektálni”. „Programom teljesült, ilyen értelemben nincs bennem rossz érzés. Viszont úgy látom, hogy a mostani, hivatalosan megfogalmazott kultúrdiplomáciának nem feltétlenül ez a törekvése. Úgy látom, hogy a cél főként a – talán kicsit mesterségesen előállított – magyarsággép sima exportja” – fogalmazott lapunknak a Bukaresti Magyar Kulturális Intézet leköszönő igazgatója. Elmondása szerint ez nyilvánul meg a kulturális intézetek számára kijelölt prioritáslistán is, amelynek első helyén a sport szerepel. „En máshova helyeztem a hangsúlyokat, ami nem tetszett Budapestnek” – tette hozzá.

„Nem sikerült áttörni”

Kérdésünkre, hogy más országokból is hívtak-e vissza szakdiplomátákat, elmondta: a moszkvai igazgatót már májusban visszahívták, jelentősen lerövidítve a mandátumát. „Kifejezett visszahívásról csak esetében és esetemben van szó, de úgy tudom, hogy a madridi kollektív mandátumát is megrövidítik januárban” – magya-



Bretter E. Zoltánt mandátuma lejártá előtt hívták vissza

rázza Bretter.

Elmondta, egyelőre nem lesz kinevezett igazgatója a Bukaresti Magyar Kulturális Intézetnek, addig programok szintjén a művészeti titkár fogja továbbvinni a tevékenységet.

„Az elmúlt három év, négy hónapot óriási nyereségnek tartom, mind szakmailag, mind pedig személyesen” – válaszolta Bretter arra a kérdésünkre, hogy keserű szájával fog-e távozni a

román fővárosból. Mint mondta, az elmúlt időszakban volt alkalma betekinteni a román társadalom életébe, ami társadalomfilozófusként néhány tanulmány megírására készteti. „Nem tagadhatom viszont azt, hogy okoz némi keserűséget az a tény, hogy az, amit én itt az elmúlt időszakban csináltam, azzal Magyarországon nem sikerült áttörni az érdektelenség falát” – fogalmazott. ◀

Átadták az E-MIL-díjakat

ÚMSZ

Lövétei Lázár László *Zöld* és Potozky László *Áradás* című kötetéért kapta az Erdélyi Magyar Írók Ligája (E-MIL) idei nívódíjait. A díjkiosztó ceremóniára annak a kétnapos irodalmi fesztiválnak a zárásaként került sor, amelyet az Erdélyi Magyar Írók Ligája, a Bretter György Irodalmi Kör, az Előretolt Helyőrség Szépirodalmi Páholy és az Erdélyi Híradó Kiadó közösen szervezett. A kolozsvári irodalmi fesztiválon hozták nyilvánosságra annak az irodalmi tehetségkutató pályázatnak a nyerteslistáját is, amelyet 25 év alatti, kötetlen még nem rendelkező pályakezdekők számára hirdettek. Amint Király Zoltán elmondta, a versenybe 58-an neveztek be Erdélyből és Magyarországról. A pályamunkákat értékelő zsűrit Gáll Attila költő-szerkesztő, László Noémi József Attila-díjas költő és Szentmártoni János József Attila-díjas költő, a Magyar Írószövetség elnöke alkotta. Vers kategóriában az első díjat Láng Orsolya, a második díjat Korpa Tamás, a harmadik díjat Székely Örs kapta. Próza kategóriában Sebestyén Zalának ítéltek az első díjat, Adorjáni Pannának a második díjat, és Jobb Borókának a harmadik díjat. ◀

HIRDETÉS



ERDÉLYI MAGYAR TELEVÍZIÓ

Tiur
(iur)

„NEKIK SENKI NEM MONDTA EL, HOGY FELELŐS VAGY AZÉRT, MERT MAGYAR VAGY.”
Kémenes Lóránt plébános, Túr

ÖN IS SEGÍTHET
A SZÓRVÁNYBAN ÉLŐ TÜRIEK (FEHÉR MEGYE) MAGYARSÁGÁNAK A MEGŐRZÉSÉBEN!

AZ ERDÉLYI MAGYAR TELEVÍZIÓ GYÚJTÉST SZERVEZ A TÜRI MAGYAR HÁZ FELÚJÍTÁSÁRA, HOGY:

A MAGYAR SZÓNAK LEGYEN BÖLCSŐJE
MAGYARJAINKNAK LEGYEN OTTHONA
A MAGYAR OKTATÁS HAJLÉKRA LELJEN

Adakozzon lehetőség szerint! Minden kis felajánlás számít!
Adományait december 18-ig várjuk.
Bővebb információ: 0265-266 352 (9-16 óra között)
www.erdelyi.tv

Musical a szatmári színpadon

Sike Lajos

Ide harmadik bemutatójaként Böhm György, Korcsmáros György és Horváth Péter *Valahol Európában* című musicaljét játssza péntek este a Szatmárnémeti Északi Színház Harag György Társulata. A szövegkönyv alapjául Radványi Géza és Balázs Béla azonos című, 1947-ben készült, világsiker aratott filmje szolgált.

„A darab mondanivalója lényegében időtlen és minden korosztálynak szól. Ezért teljes mértékben hű maradok annak szellemiségéhez, de úgy, hogy a mai színházi formák és kifejezés-

módok is kellően érvényesüljenek. Azt szeretném elérni, hogy a szereplők igazságai a mű szellemiségén át mindenképp eljussanak és mindenkorra érvényesek legyenek” – fogalmazott a sajtótájékoztatón Balogh Attila, az előadás rendezője.

A *Valahol Európában* a közzismert művészek mellett számos szatmárnémeti és környéki gyerekszereplőt is felvonultat, akiket gondos szereplőválogatás során szemeltek ki az alkotók. Ezzel a produkcióval kezdte meg egyébként a munkát a Harag György Társulat három új tagja: Balogh Attila rendező, Bessenyei Gedő István dra-

maturg és Barabási Tivadar színész, akik a Marosvásárhelyi Művészeti Egyetem rendezői és színész magiszteri programjának végzős hallgatói.

Keresztes Attila a Harag György Társulat művészeti igazgatója úgy látja, hogy a *Valahol Európában* „szép decemberi ajándék lesz a szatmári közönségnek”. A társulattal kapcsolatos, lapunkban is megírt, vitákkal kapcsolatban kijelentette: „Remélem, ezután elsősorban azzal foglalkozhatunk, amivel nekünk foglalkoznunk kell. Jó színházat csinálni, s maximálisan kielégíteni a közönséget”. ◀

A Szatmárnémeti Északi Színház a világháború idején játszó *Valahol Európában* viszi színe

Vajúdik a „Tőkés-tröszt”

F. I.

► Az utolsó pillanatban kifizetve tartozását az államnak a több erdélyi magyar sajtóterméket birtokló Udvarhelyi Híradó Kft., így nem tartották meg hétvégén azt az árverést, amelyen 394 100 lej értékben került volna kalapács alá többek között 14 gépjármű, egy légkondicionáló berendezés, egy hőközpont, bútorok és számítógépek. A *Transindex* információi szerint a cég 564 319 lejes tartozást halmozott fel.

Jobboldali médiavásárok

Amint arról korábban beszámoltunk, a Budapesten 2010. decemberében bejegyzett Határok Nélkül a Magyar Sajtóért Alapítvány június 1-jén többségi tulajdont szerzett az Udvarhelyi Híradó Kft.-ben, amely a *Csiki Hírlap*, az *Udvarhelyi Híradó*, a *Gyergyói Hírlap*, a *Vásárhelyi Hírlap* című nyomtatott lapok, valamint az ezeket összefogó *Szekelyhon.ro* portál kiadásáért felel. Az alapít-

vány csak egy nappal azután alakult, hogy megkapta a Szerencsejáték Zrt.-től a 250 millió forintos adományt a „határon túli magyar sajtótevékenység ápolására és megsegítésére”. A magyarországi alapítvány egyik „alapembere” Liszky Gábor, a Nemzeti Lap- és Könyvkiadó Kft. tulajdonosa, a kormányközeli *Magyar Nemzet* című budapesti napilap igazgatófőszerkesztője. A jobboldali beállítottságú *Erdélyi Napló* tavaly júliusban kelt el, a hetilapot a *Magyar Nemzet* című újságot kiadó Nemzeti Lap- és Könyvkiadó Kft. vásárolta meg – a tranzakció mögött szintén Liszky Gábor áll. Szeptember közepén az alapítvány a *Kronika* többségi tulajdonjogát is megszerezte, így az az Udvarhelyi Híradó Kft. adminisztrációja alá került.

Hírzárlat a Kronika körül

A *Transindex* információi szerint Deák Attila, a *Kronika* vezérigazgatója a napokban közölte a szerkesztőség tagjaival, mondjanak fel a lapnál önszántukból,

hogy az *Udvarhelyi Híradó* alkalmazhassa őket. A szerkesztőség szerint azonban nincs arra garancia, hogy ismét és azonos feltételek mellett alkalmazza őket az *Udvarhelyi Híradó*. Emellett nehezményezik, hogy az *Udvarhelyi Híradó* vezetősége részéről senki sem érkezett Kolozsvárra tájékoztatni a szerkesztőséget arról, hogy az elkövetkezőekben milyen terveik vannak a lappal. Az *Új Magyar Szó* megkeresésére Székely Róbert, az Udvarhelyi Híradó ügyvezető igazgatója kijelentette: nem nyilatkozik ebben az ügyben. „Amikor be akarunk jeleníteni valamit a sajtónak, akkor azt a *Szekelyhon.ro* portálon közzölni fogjuk” – fogalmazott.

A *Kronika* szerkesztősége jelenleg az Udvarhelyi Híradó Kolozsváron létrehozott kirendeltségének székházában szerkeszti a lapot az Eperjes (Onisifor Ghibu) utca 14. szám alatt, egy szűk irodában, az Erdélyi Napló szerkesztőivel együtt.

A jobboldali médiabirodalom terjeszkedése azt sugallja, hogy a jövő ősszel sorra kerülő parla-

menti választásokra Budapest erős médiaháttérrel kíván biztosítani a Tőkés László bábáskodása alatt megalakult Erdélyi Magyar Néppártnak.

Demeter Szilárd nem „sajtókomisszár”

Információink szerint a sajtótröszt irányításában kiemelt szerepet kap Tőkés László irodavezetője is. Értesülésünk szerint Demeter Szilárd az elmúlt időszakban több alkalommal személyesen kereste fel az udvarhelyi kiadó lapjait, mivel azt a feladatot kapta, hogy összehangolja a szerkesztőségek munkáját, átvilágítsa a kiadót, illetve új munkatársakat alkalmazzon. Megkeresésünkre Demeter Szilárd cáfolta lapunk értesüléseit, miszerint ő lenne a „Tőkés-tröszt sajtókomisszárja”; mint kifejtette: semmiféle ilyen típusú feladata nincs. „Sem jogkörom, sem kompetenciám, sem feladatom szerkesztők toborzása, a szerkesztőségek munkájába való beleszólás” – fogalmazott Demeter Szilárd. ◀

Kettős tükrök

Gondolom, elnézik nekünk ezt az ingyenreklámmot, hiszen a Coca-Cola amúgy is úgy az agyunkba van ivódva, hogy ez a pár sor akár észrevétlen is maradhat a reklámözönytől elszibbadt agyunk számára. Az Atlantában gyártott, sötétbibor színekkel kacérkodó Coca-Cola az idén töltötte be a tisztelekre méltó 125. esztendejét, s ezen alkalmából a Cég kiállította az ital titkos receptjét tartalmazó fémdobozkáját – a tartalma azonban rejtve maradt. A mitizálás, a rejtélyfokozás ezen gyermekes módszeren csak nevetünk, amde elhül a szívünk, amikor tudatosítjuk a világot vörös nedvvel elárasztó óriás tevékenységének léptékét, ugyanis lassan mindannyian oda jutunk, hogy ereinkben vér helyett kóla száguld majd, amely csak jobb esetben keveredik majd egy kis kéékfrankossal, kadarkával, esetleg whisky-vel. A kiállított doboz viszont mégsem üres: benne van majdnem minden ember lelke.

(prier)

Röviden

Mobilra költözött az RMDSZ információs portálja

Az okos telefonok piaca robbanásszerűen fejlődik, ezért az RMDSZ, elsőként a romániai politikai szervezetek közül elindította az információs portáljának mobil verzióját – jelentette be Kovács Péter főtárgy, 2011. december 12-én, Kolozsváron. A honlap tartalmazza a Szövetséggel kapcsolatos legfontosabb információkat, vizuálisan beépül a klasszikus RMDSZ weboldal arculatába, azonban a telefonos adatátvitel szempontjából költségkímélő, illetve lényegesen lerövidíti az oldal betöltési idejét. Kovács beszámolójából kiderült, hogy az *m.rmdsz.ro* cím alatt működő magyar nyelvű portálon folyamatosan frissülő híreket, eseményeket lehet elérni. Amint arról lapunkban beszámoltunk, nemrégiben megújult az RMDSZ honlapja, amely „számos olyan hírt, adatot szolgáltat, amelyek átláthatóbbá teszik a Szövetség struktúráját, működését”.

Szavazógép

Szegény volt lapunk internetes olvasóinak a Mikulása

Lapunk internetes olvasóinak többsége semmit nem hozott idén a Mikulás. A *maszol.ro* szavazógépén feltett legutóbbi kérdésünkre (Mit hozott önnek a Mikulás?) válaszoló olvasóink kilencven százaléka nyilatkozta azt, hogy semmit nem kapott a piros ruhás, szürke szakállú öregembertől. A válaszadók nyolc százaléka édességet, két százaléka pedig ruhát kapott a Mikulástól.

E heti kérdésünk: *Megvásárolta-e már ön a karácsonyfának való feynyőt?*

1. Igen.
2. Nem.
3. Nem lesz karácsonyfánk.

Éhségstrájk a Lomnici-ügyben

ÜMSZ

► Nagy Navarro Balázs és Szávu Aranka a Televíziósok és Filmkészítők Független Szakszervezetének két alelnöke szombat délutántól éhségstrájkot tart az MTV Kunigunda úti épülete előtt. Akciójukat csak akkor fejezik be, ha az MTVA felelősségre vonja a kitakarásos Lomnici-tudósítás valódi felelőseit.

Amint arról már lapunkban beszámoltunk, Lomnici Zoltán arcát akkor homályosították el a képernyőn, amikor Tőkés Lászlóval együtt az Emberi Méltóság Tanácsa vezetőiként tartott sajtótájékoztatót. A felvett anyagban azonban csak pár másodpercre mutatták félprofilból Lomnici Zoltánt, majd amikor Tőkés nyilatkozott, arcát elhomályosították.

Nagy Navarro elmondta: úgy tudja, hogy Hegedűs István, az *MTI Hírcentrum Duna televíziós* műsoraiért felelős vezérigazgató-helyettese adta ki azt az utasítást, hogy Lomnici nem szerepelhet az elkészülő anyagban, „azonban sem Hegedűst, sem az *MTV* hírműsoraiért felelős Papp Dáni-



Deutsch Tamás fideszes európai parlamenti képviselő ugróiskolát rajzolt a retusálóknak az MTVA székháza elé Fotó: MTI

elt, sem Élő Gábort, az *MTI Hírcentrum* vezetőjét nem hallgatták meg a vizsgálat során” – hangsúlyozta az éhségstrájkba kezdett sajtós. Az MTVA közleménye szerint lezárult a belső vizsgálat és három ember kapott vezérigazgatói figyelmeztetést: az

anyagot készítő riportert, a *Duna TV* aznapi felelős szerkesztője és az aznapi vezető vágó.

A belső vizsgálat eredménye ellen szombaton délben Deutsch Tamás, a Fidesz EP-képviselője is tiltakozott az MTVA Naphegyi téri székháza előtt, ahová ugróis-

kolát rajzolt a retusálóknak. Az *MTV*-ben is elindult egy „belső forradalom” a botrány miatt, péntek este óta a megbüntetett kollégáikkal szolidáris riporterek és vágók nem engedik meg, hogy nevüket kiírják az általuk készített tudósításokhoz. ◀

Három között Baricz Gergő

ÜMSZ

► Párbaj nélkül, a nézők szavazatai alapján jutott be a döntőbe szombat este a magyarországi X-Faktor versenyben Baricz Gergő (*képpünkön*). A show-ban a saját, illetve mentora, Keresztes Ildikó kedvenc dalát énekelte el a borzont versenyző. Előbb Keresztes kedvenc dalát – The Black Crowes: *Hard to handle rock* – énekelte, amelyet a mentorok némi hiányérzettel fogadtak. Zorán *Apám hitte* című dalával azonban mind a közönség, mind pedig a mentorok körében abszolút sikert



aratott. Nagy Ferő szerint, Gergő varázslatos világot hozott el a stúdióba, Malek Miklós kijelen-

tette: teljesen át tudta élni, amiről a dal szólt. Geszti Péternek ez a dal tetszett a legjobban Gergő eddigi összes produkciója közül. Keresztes Ildikó szerint remekül adta elő a dalt, „rettentő hitelesen” hangzott. A múlt hét végi adásban Muri Enikő és Tarányi Tamás párbajozott. A mentorok nem tudtak kettőjük közül választani, így a nézői szavazatokkal az előbbi győzött. A szombati döntőben Gergőnek Kocsis Tiborral és Muri Enikővel kell megmérkőznie, és ha sikerül továbbjutnia, a vasárnap nagy döntőben is részt vehet. ◀

INGYENES APRÓHIRDETÉSI SZELVÉNY

Név:.....
Cím:.....
tel.:.....

A hirdetés szövege (max. 80 szó)

.....
.....
.....

Mi egyszeri alkalommal ingyen közöljük apróhirdetését.
Postacím: 030032, București, Lipsani nr.29-31, O.P. 15, C.P. 40

* A kedvezményt csupán magánszemélyek vehetik igénybe, magáncélú hirdetések közzétételére.

SZERDA
2011. december 14.

A nap filmjei

Pro Tv, 14.00
Juno

Juno csinos tinilány, akinek váratlanul mégis azzal kell szembesülnie, hogy osztálytársával, Bleekerrel egy éjszakán hülyeségnél sokkal többet csináltak. Az anyai örömök elé néző lány barátjánője, Leah segítségével nevelőszülőket keres és talál a születendő kicsinek. A tökéletes adoptálók Mark és Vanessa, a tehetőes külvárosi szerelmespár, akik már alig várják, hogy a karjukban tartsák a csöppseget



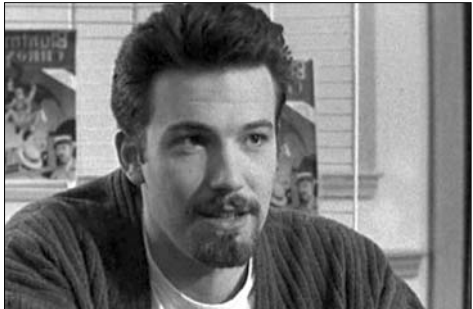
RTL Klub, 15.20
A hercegnő és a tengerész

Jason Johnson tengerészgyalogos beleszeret az arab uralkodóház gyönyörű hercegnőjébe, aki eltitkolja származását. Meriam viszonozza Jason közeledését annak ellenére, hogy tudja, az uralkodóház nem fogadja majd el Jason mormonkeresztény vallását. A hercegnő elhatározza, hogy megszökök szerelmével az Egyesült Államokba, ahol szabadon összeházashozhatnak.



DUNA TV, 22.30
Képtelen képregény

Két bohókás képregény-rajzoló nyugis mindennapjaiba alapos felfordulást hoz, amikor benyomul életükbe a harmadik, egy ellenállhatatlan egyéniségű lány személyében. Alyssa egyiküket sem hagyja érzéketlenül, s nemcsak "többirányú" vonzalmai, hanem viharos múltja is felkorbácsolja az eddig rejtett indulatokat.



KOSSUTH RÁDIÓ

9.40 8 és fél 10.00 Napközben 12.05 A Hely 12.30 Vendég a háznál 12.57 Harangszöveg 13.00 Déli krónika 13.30 Magánhangzó 14.04 Rádiószínház 14.30 Tebenned bízunk 15.05 Arcvonalok 16.05 Közről 18.30 Krónika 19.00 Közéleti ütköző 21.30 A nap története 23.25 Esti beszélgetés

BUKARESTI RÁDIÓ

magyar nyelven a regionális stúdiók középhullámú adásában 15.00 Híradó, kommentár 15.20 Magyar zenei lexikon 15.30 Közbeszéd - közéleti talk-show

MAROSVÁSÁRHELYI RÁDIÓ

11.00 Hírnegyedóra, Sport, Rádióújság 12.00 Híradás 12.15 Miben segíthetünk? 13.05 Zenés üzenetek 14.00 Délutáni váltás 15.00 Híradás, KultúrPresszó, Könyv- és lemeztéka 16.00 Híradás, Sport, Rádióújság 17.00 Híradás 17.15 Gazdasági magazin, Összhang 17.55 A nap hírei röviden

KOLOZSVÁRI RÁDIÓ

2.00 Éjszakai váltás 8.00 Hírek 8.10 Hangoló, Meditáció: adventista műsor 9.50 Hírek, műsorism. 15.00 Slágeróra 16.00 Hírek 16.15 Vendég a Stúdióban 17.00 Nap-óra 17.30 Jazzmagazin 17.55 Hírek, műsorismertető

DUNA TV

7.00 Közbeszéd (ism.)
7.30 Híradó
7.45 Kisváros (sor.) (ism.)
8.30 Híradó
8.35 MacGyver (am.-kan. sor.) (ism.)
9.30 Híradó
9.35 Térkép (ism.)
10.05 Mad Men - Reklámőrültek (ism.)
11.00 Család-barát
12.00 Unser Bildschirm
12.30 Srpski Ekran
13.02 Híradó - Déli
13.20 Kíváncskosár
15.15 Utókor (ism.)
15.45 Törzsasztal (ism.)
16.15 Önök kérték! (ism.)
17.10 Földön, vízen, levegőben
17.40 Floyd Olaszországban
18.15 Kisváros (sor.)
19.00 Híradó
19.30 Közbeszéd
20.00 Térkép
20.30 MacGyver (am.-kan. sor.)
21.30 Arisztokraták (angol-hir-am. sor.)
22.20 Hírek
22.30 Képtelen képregény (am. vígj., 1997)
0.20 Dunasport
0.25 Aliszka (dokumentumf.)
1.20 Megalopolis - Sao Paolo
2.25 Térkép (ism.)

TVR 1

7.00 Reggeli híradó
8.00 Románia, nap mint nap! (live)
10.10 Lee Sun: Vihar a palotában (sor.)
11.25 Ítéld meg te!
12.20 TVR 55
12.40 A palota legendái: király (drámasor.)
14.00 Hírek
14.45 Közelebb hozzád
15.15 Teleshopping
15.30 Hasonszöriek (ism.)
16.00 Együttélés
17.00 Hírek
17.30 Erdőn, hegyen, leláncolt szívek (orosz sor.)
18.25 A palota legendái: király (drámasor.)
19.45 Sport
20.00 Hírek, i dőjárásjelentés
21.10 Emékek az Aranykorszakból 1. (román vígjáték, 2009)
22.40 Emékek az Aranykorszakból 2. (román vígjáték, 2009)
0.00 Mad Men - Reklámőrültek (amerikai sorozat)
0.55 Közérdek (ism.)
1.25 La vie en rose (lifestyle magazin) (ism.)
2.10 Négy szem közt (ism.)

VIASAT 3

9.50 Jerry Maguire - A nagy hátraarc (am. vígjáték) 12.30 Segítség, szülő vagyok! 13.30 Lehetetlen küldetés 14.30 Monk - Flúgos nyomozó (sorozat) 15.30 CSI: A helyszínelők (ism.) 16.25 Nyomtalanul (sorozat) 17.25 Miami Vice (sorozat) 19.25 CSI: A helyszínelők (sorozat) 20.20 Jóbarátok (sorozat) 21.15 Két pasi - meg egy kicsi (sorozat) 22.15 Végső állomás 3. (horror)

m1

6.55 Ma Reggel
10.00 Afrika gyöngyszeme (port. kaland sor.)
10.50 Chaplin korcsolyázik (am. burleszk, 1916)
11.15 DTK (talk show) (ism.)
12.10 Elcsérelt lányok (am. sor.) (ism.)
13.01 Híradó délben
13.25 Kárpát Expressz
13.55 Hrvatska kronika
14.30 Ecranul nostru
15.00 Tudástár 2011
15.30 Válogatás az Országos Természetfilm-fesztivál filmjeiből
16.00 Angyal érintés (am. sor.)
16.50 Különleges mentőalakulat (auszt. sor.)
17.40 MM
18.40 Család csak egy van (auszt. vígj. sor.)
19.30 Maradj talpon!
20.30 Híradó este
21.00 Sport hírek
21.15 Párizsi helyszínelők (krimisor.)
22.05 On The Spot: Burma (dok. f.)
23.00 Az Este
23.35 KorTárs
0.05 Viszlát, elvtársak!
1.00 Zegzugos történetek

TVR 2

7.00 Teleshopping
8.00 Fraiser és a farkasok (am.-kan. sor.)
8.55 Olimpiai magazin
9.30 FIFA Club World Cup
11.30 Vértestvérek (ism.)
11.55 Bazár
12.30 FIFA Club World Cup
14.30 Együtt Európában
15.30 Teleshopping
16.00 Fraiser és a farkasok (am.-kan. sor.)
17.00 Vallomások (live) - Iuliana Marcu-al
18.00 Hírek, időjárásjelentés
18.30 Virágot Algernonnak (francia-svájci filmdráma, 2006)
20.15 BCR - lakásbank
20.25 Biznisz óra
21.10 Késhegyen
22.00 Hírek, időjárásjelentés
23.00 Testvérség a borban
23.35 Dolan és a Cadillac (amerikai-angol dráma, 2009)
1.10 Érzelmű számtan (kanadai filmdráma, 2007) (ism.)
2.50 Egészségpasztilla (ism.)
3.00 Biznisz óra (ism.)
3.45 Vallomások (ism.)

SPORT.RO

7.00 Hírek 10.00 Pontos sportidő (live) 12.00 Hírek (live) 13.00 Hírek (live) 13.15 Europa League 14.00 Prosport óra (live) 16.00 Hírek (live) 16.15 Road to Dubai 16.30 Örüljünk a focinak! 18.00 Sport.ro Hírek (live) 19.05 Örüljünk a focinak! 20.00 Pontos sportidő (live) 20.05 Örüljünk a focinak! (live) 21.00 Sport.ro Hírek (live) 22.00 Boxbuster

m2

6.55 Ma Reggel
10.00 Palackposta
10.35 Jelenetek a szobrok életéből - Köztereink
10.50 Magyar válogatott 11.45 Jankovics Marcell műsora
12.35 Elrejtett tájak
13.01 Híradó délben
13.19 Sporthírek
13.25 Kárpát Expressz
13.55 Martin György gyűjtéséből
14.05 Úton - Olaszország
15.20 Az építészeti üregyén
16.05 Pódium
16.50 Szabdalábon a Szigetközben
17.15 Mindentudás Egyeteme 2.0
18.10 Kalandozó
18.35 Familia Kft. (magyar vígjáték sorozat)
19.00 Angyal érintés (amerikai sorozat)
19.50 Esti mese
20.10 Különleges mentőalakulat (ausztrál sor.)
21.00 Híradó este
21.35 McLeod lányai (auszt. kaland sor.)
22.20 Maradj talpon!
23.15 24 (am. sor.)
0.00 A nyomozónő (olasz drámasorozat)

PRO TV

6.00 Happy Hour (ism.)
7.00 Pro Tv hírek, Sport, időjárásjelentés
10.00 Ők sem voltak szentek (kanadai-olasz filmdráma, 2004)
12.00 Fialat és nyugtalan (amerikai sorozat) (ism.)
13.00 Pro Tv hírek, Sport, időjárásjelentés
14.00 Juno (am.-kan.-magyar vígj., 2007)
16.00 Fialat és nyugtalan (amerikai sor.)
17.00 Pro Tv hírek, Sport, időjárásjelentés
17.45 Happy Hour - szórakoztató műsor
19.00 Pro Tv hírek, sport, időjárásjelentés
20.00 Europa League: Zurich - Vaslui mérkőzés (live)
22.00 Europa League: Steaua - AEK Larnaca mérkőzés (live)
0.00 A mentalista (amerikai thrillersor.)
1.00 CSI: Miami helyszínelők (amerikai krimisorozat)
3.00 Pro Tv hírek, sport, időjárásjelentés (ism.)

ACASĂ

8.15 A csábítás földjén (sorozat) 9.45 Örökké együtt (sorozat) 12.45 A kötelék (sorozat) 14.15 Esmeralda (sorozat) 15.30 Érzéki ölelések (sorozat) 16.30 Igaz történetek 17.30 Lola (sorozat) 18.30 A lángoló ég alatt (sorozat) 19.30 A csábítás földjén (sorozat) 20.30 A szerelem győzelme (sorozat) 22.00 Éjszakai történetek 22.30 Perro amor (sorozat) 23.30 Szerelmek könyvek (sorozat)

RTL KLUB

7.10 Autómánia (ism.)
7.45 Fókusz reggel
Közszolgálati magazin
8.35 Reflektor Reggel Sztármagazin
8.45 Reggeli - Csak csajok
9.25 A szerelem rabjai (argentín sorozat)
10.20 Második esély (amerikai-mexikói-kolumbiái sorozat)
11.20 Top Shop
13.15 Asztro Show
14.15 A szív útjai (török sorozat)
15.20 A hercegnő és a tengerész (am. rom. film, 2001)
17.15 Az éden titkai (görög sorozat)
18.20 Sarokba szorítva (amerikai sorozat)
19.30 RTL Klub Híradó
20.15 Fókusz
21.05 Castle (am. sor.)
22.00 ValóVilág (2011) (élő) Valóságshow - Összefoglaló
23.10 ValóVilág (2011) (élő) - Aréna - Kihívás
0.10 Gyilkos elmék (amerikai-kanadai krimisor.)
0.10 Reflektor
1.25 Képtelen képregény (am. vígj., 1997)

ANTENA 1

6.00 Híradó, Sport, időjárásjelentés
8.00 Családban (román sorozat) (ism.)
9.00 Teleshopping
9.30 Szívek találkozása (indiai sorozat)
10.30 Médium - A túlvilág kalandorai (angol thrillersorozat) (ism.)
11.30 Csillagháló - szórakoztató műsor (ism.)
13.00 Híradó, Sport, időjárásjelentés
14.00 Menyasszony a fiannak - reality show
16.00 Híradó, Sport, időjárásjelentés (live)
17.00 Közvetlen hozzáférés - talk show
19.00 Híradó, Sport, időjárásjelentés (live)
20.20 Az elnök zsoldosa 2.: Végveszélyben (amerikai akciófilm, 2002)
22.00 Lale (török sorozat)
23.00 Híradó, Sport, időjárásjelentés (live)
23.45 Egy bűnös show - Dan Capatos műsora (live)
1.00 Az elnök zsoldosa 2.: Végveszélyben (akcióf.) (ism.)

FILM+

8.05 Televíziós vásárlás 11.10 Az utolsó légió (angol-olasz-francia akciófilm) 13.05 Dűne (amerikai sci-fi akciófilm) 15.45 A majmok bolygója (amerikai sci-fi kalandfilm, 2001) 18.00 Száguldás gyilkosságokkal (amerikai akció-vígjáték, 1976) 20.10 Kamuzsaru (amerikai vígjáték, 2001) 22.00 A lány a tét! (amerikai vígjáték, 2006) 0.00 Kasszaújság technó zenére (amerikai vígjáték, 2002)

TV2 TV 2

7.00 Babavilág (ism.)
7.25 Tények Reggel
8.00 Mokka
A TV2 reggeli magazinműsora
10.30 Stahl konyhája
10.35 Babapercek
10.55 Teleshop
12.30 Winnetou 2 - Az utolsó renegátok (német-jugoszláv-francia kalandf., 1964)
14.15 Eva Luna (am.-mex. sor.)
15.15 EZO.TV
16.20 Rex felügyelő (osztrák-német-olasz krimisor.)
17.25 La Pola (kol. drámasorozat)
18.20 Update Konyha
18.25 Eva Luna (am.-mex. sor.)
19.30 Tények
20.20 ÖsszeEsküvők Utána: Skandinávltó sorsolás
21.20 Jóban Rosszban (magyar sor.)
22.00 Doktor House (amerikai sor.)
Közben: Kenősorsolás
23.00 Szellemekkel szuttogó (amerikai sor.)
0.00 Aktív
0.30 Esküdj!
1.05 Tények Este
1.40 EZO.TV
2.15 Babavilág (ism.)

PRIMA TV

7.00 Titkos szerelmek (telenovella) (ism.)
8.00 Családban (román sorozat) (ism.)
9.00 Teleshopping
9.30 Szívek találkozása (indiai sorozat)
10.30 Médium - A túlvilág kalandorai (angol thrillersorozat) (ism.)
11.30 Fințescu hídja
12.30 Teleshopping
13.00 Kandikamera
13.30 Teleshopping
14.00 Szívek találkozása (indiai sor.)
15.00 Családban (román sorozat)
16.00 A cseresznye a tortán
17.00 Lököttek (vígjáték sorozat)
18.00 Hírek
19.00 Sport
19.30 Titkos szerelmek (telenovella)
20.30 Kötelkedők krónikája - szórakoztató műsor
22.15 Lököttek (vígjáték sorozat)
23.15 Mondenii - szórakoztató műsor
23.45 Médium - A túlvilág kalandorai (angol thrillersor.)
1.00 Fințescu hídja (ism.)
2.00 Hírek (ism.)

KANAL D

7.30 Családi történet (török sorozat) 10.00 Kedves barátom 12.30 Kanal-D Hírek 13.15 Légy az enyém 15.00 Teleshopping 15.15 Vég nélküli ének (török sorozat) 16.45 Célpontban 18.45 A nap híre 19.00 Kanal-D Hírek 20.00 Akarsz milliót lenni? - verseny show 21.00 Ez Románia! 22.30 Cancan TV 0.30 Kanal-D Hírek 1.15 D-Parazzi (ismétlés) 2.00 Ez Románia! (ismétlés)

HÍR TV

7.30 Lapzártá Vitaműsor újságírókkal
8.00 Híradó
9.05 Rájátszás (ism.)
10.05 Versus (ism.)
10.30 Globál (ism.)
11.00 Híradó
Friss napi információk
11.30 Zöld övezet (ism.)
A hírTV környezetvédelmi magazinja
12.05 Stopper (ism.)
12.30 GyógyHír (ism.)
Egészségügyi magazin
13.00 Déli híradó
13.35 Hungarorama
14.05 Lapzártá (ism.)
Vitaműsor újságírókkal
14.30 Paletta (ism.)
15.05 Vetítő (ism.)
15.06 A folyó másik partja (ism.)
16.00 Híradó
Friss napi információk
16.30 Panaszkönyv (ism.)
17.05 Ősök tere (ism.)
17.30 Paletta
18.00 Híradó
18.30 Iskolapédia
19.20 Retrográd
20.00 Híradó
21.05 Rájátszás
22.00 Híradó 21
22.35 Lapzártá (ism.)
Vitaműsor újságírókkal
23.00 Híradó
23.30 Ikon
0.05 Rájátszás (ism.)

DISCOVERY

6.30 Ötödik sebesség (telenovella) (ism.)
7.00 Hogyan készült?
8.00 Autókereskedők - BMW 325i
9.00 Hogyan csinálják?
10.00 Hogyan készült?
11.00 A túlélés törvényei
12.00 Amcsi motorok - Strike Ten Entertainment
13.00 Autókereskedők - Mercedes Cosworth
15.00 Állítólag... - Mondások
16.00 Hogyan készült?
17.00 Hatalmas hajók - USNS Robert E Peary
18.00 Autókereskedők - Volvo P1800S
19.00 A túlélés törvényei

- Ecuador
20.00 Állítólag...
- James Bond különkiadás
21.00 Hogyan készült?
22.00 A túlélés törvényei - A maorik földjén
23.00 Egyszemélyes hadsereg - Mindent bele
0.00 Egy idióta külföldön
1.00 Autókereskedők Jaguar XJS
2.00 A túlélés törvényei - Ecuador
3.00 Állítólag...
- Robbanó bűsztek

ETV

10.00 A Divaldok 10.30 Kárpát Expressz 16.30 Híradó 16.15 Metszet 16.35 Kárpát Expressz 17.00 Ájtáró 17.30 Híradó 17.40 Izelítő 14.45 Kalendárius 17.55 Könyvajánló 17.57 Életképek 18.00 Portrék egy csoportképből 18.30 Híradó 19.00 Hitélet 20.00 Útmutató 20.15 Lakatos Iván: A múlt idő tükrén 21.00 Hitélet 21.30 Híradó 22.00 Zene 22.30 Híradó

December 13., kedd

Az év 49. hete és 347. napja, hátravan 18 nap

Ma a **Luca** és **Otilia** nevűek ünnepelnek. A Luca latin eredetű női név, Lúcia régi magyar alakváltozata. Az Otilia germán eredetű női név, jelentése birtok, vagyon. Holnap **Szilárda**, **Agnella** napja lesz.

Évforduló

- Luca napja
- 1577 – Sir Francis Drake kapitány elindul 5 hajóval Plymouthból, hogy megkerülje a Földet.
- 1963 - Szovjetunióban felölvik az első meteorológiai műholdat, a Kozmosz-23-at.

Vicc

– Ettem már jobb sültet is!
– mondja a vendég fizetéskor.
Mire a pincér szárazon:
– Nálunk, uram, aligha.

Recept

Mákvirág kalács

Hozzávalók: A tésztaához: 500 g búzaliszt (BL55), 40 g friss élesztő, 350 ml tej, 3 g porcukor, 1 kevés só, 2

evőkanál olaj. **A töltelékhez:** 16 evőkanál darált mák, 8 evőkanál porcukor, 50 g olvasztott vaj, 12 g vaníliás cukor, 1 db citrom reszelt héja. **A kenéshez:** 1 tojássárgája. **Elkészítés:** Az élesztőt a langyos tejnek egyharmadával, csipet cukorral felfuttatjuk, majd a tészta többi hozzávalóiból kelt tésztát dagasztunk. Hagyjuk megkelni. Ezután lisztezett asztalra tesszük a tésztát és kb 30x40 cm-es téglalappá nyújtjuk. Meglocsoljuk a tésztát az olvasztott vajjal, úgy, hogy mindenhol vajas legyen, rászórjuk a mákos-porcukros keveréket, meghintjük a vaníliás cukorral és ráreszeljük a citromhéjat. Feltekerjük. Ezután koszorúba hajtjuk a kalácsunkat, a végeit egymásba dugva, összedolgozva, szép kerekre igazítjuk. Éles késsel bemetszük a kalácsot körbe, majd a szeleteket félfordítva, lapjára igazítjuk. Letakarva 20 percig pihentetjük. Pihentetés után lekenjük tojássárgájával. Előmelegített sütőben, kb 200 C-on, sütőpapírral bélelt tepsiben, 35-40 perc alatt pirosra sütjük.

Gondolatjel

Visky István rovata

Az ember mindennek ismeri az árát, de csak kevesen vannak, akik a dolgok értékét is tudják. Ár és érték a legritkábban találkoznak egymással. Aminek ára van, az eladó és megvásárolható. Az árat mindig a kereslet elszántsága és a kínálat engedékenysége határozza meg. A dolgok értékét szellemi jelentésük határozza meg. Ha valami fontos azért,

mert jelentése van, akkor az értékes. És mivel minden dolognak megvan a maga helye és fontossága, ezért van értéke is. Nincs aljasabb dolog annál, mint amikor valamit, ami értékes számunkra, áruba bocsátunk. Az értékes dolgok eladhatatlanok. Ha árat szabunk neki, akkor éppen azt rontjuk meg benne, ami széppé és fontossá tette: az értékét.

Horoszkóp

KOS (III. 21.–IV. 20.)

Szerencsés nap vár önre. Szinte szármaly, legyen óvatos, hogy ne pörgesse túl magát. Kicsi nyugalom még önnek sem árt.

BIKA (IV. 21.–V. 20.)

Anyagi helyzete váratlanul pozitív fordulatot vehet. Valami, vagy valaki jó ötletet adhat, figyeljen a sugallatokra!

IKREK (V. 21.–VI. 21.)

Sokkal megnyerőbb és vonzóbb lehet, mint más napokon. Használja ki ezt a pozitív kisugárzást.

RÁK (VI. 22.–VII. 22.)

Egy titkos viszony kialakítása pezsdítő lehet, de csak akkor, ha ezt előre tisztázza az illetővel. Ellenkező esetben a végén több baja lesz a dologból, mint öröme.

OROSZLÁN (VII. 23.–VIII. 23.)

Általában nagyon pörgős tempót díktál, de ma, ha lehet, még a szokottnál is aktívabb. Pedig a megfontoltság is erény.

SZŰZ (VIII. 24.–IX. 23.)

Az elkövetkező időszakban az ön számára a legfontosabb életterület a gyermek és a hivatás. Fontos, hogy megfogalmazza a célokat.

MÉRLEG (IX. 24.–X. 22.)

Küzdelmes nap áll ön előtt, és ez megviseli az idegeit. Ön mindig a harmóniára, a kompromisszumokra törekszik, pedig ezt néha csak harc árán lehet megszerezni.

SKORPIÓ (X. 23.–XI. 22.)

Mozgékony és aktív, bárkiivel harcra száll, hogy a céljait elérje. Kicsit próbálja meg gyakorolni a megértés és beleélés művészetét.

NYILAS (XI. 23.–XII. 21.)

Sok új lehetőség bukkanhat fel, amiket érdemes megragadnia. Csak aztán nehogy úgy járjon, hogy a végén sok lesz a jóból. Mérlegeljen és válasszon.

BAK (XII. 22.–I. 20.)

A kommunikáció nem megy úgy ma, mint máskor. Nem minden szavakban mondatik ki, ami fontos. Ez még nem babonaság.

VIZÖNTŐ (I. 21.–II. 19.)

Egy örömteli időszak kezdődhet ma az életében. Érdemes lenne ezt kihasználnia, mert a sikerek üldözöbe veszik munkában és szerelemben egyaránt.

HALAK (II. 20.–III. 20.)

Kellemes nap előtt áll. Az élet minden területén szerencsés lehet, és jól érezheti magát. Persze ez hozzáállás kérdése is.

Ma

Készült: **Magyarországon az Országos Meteorológiai Szolgálatnál**

Erdélyben változóan felhős lesz az ég, több-kevesebb napsütésre is számíthatunk, északnyugaton, nyugaton ezzel szemben borult időre és esőre is számíthatunk. A déli szél időnként megélénkül.

A következő napok időjárása

Szerda: Változóan felhős lesz az ég, több órára kisüt a nap. Csapadék nem várható.

Csütörtök: Erősen felhős vagy borult lesz az ég, és sokfelé várható eső, zápor, a hegyekben hó.

Jelleg	Délutáni hőmérséklet	Holnap hajnali hőmérséklet
borongós idő várható	10°C	4°C
napsütés időnként felhősödéssel	7°C	-4°C
borongós idő várható	11°C	7°C
napsütés időnként felhősödéssel	7°C	-5°C
felhős idő várható	7°C	1°C
napsütés felhőkkel	10°C	0°C
borongós idő várható	10°C	4°C
borongós, esős idő	6°C	5°C
felhős idő várható	10°C	4°C

Disznóvágás

Lajoséknál a disznóvágás fontos kelléke volt a kétszer főzött szilvapálinka

Horváth István

***	NAGYON SZERETŐ	FLASKÓ	HORDÓ-JELZŐ	VERS-SOROK ÖSSZE-CSENGÉSE	OLASZ AUTÓJEL	MÁSHOVA ÖMLÉS	BEVETT SZOKÁS-ELJÁRÁS	ÁJULÁS	MAGYAR TESTGYAKORLÓK KÖRE (RÓV.)
ÜZEMI VILLA-MOSSÁG									
FÉLMAJOM					NEM ENGED				
LIV ULLMANN FILM-DRAMÁJA					UTCAI RENDŐR				
NÉMET NÉVELŐ					PIACON DOLGOZIK				KABOS ...; MAGYAR SZÍNESZ
KÖC VÉGE!			ELŐKELŐ ELETMÓD		AUTÓS FIZETI				
***	KABÁTOT BÉLEL A FEJÉRE		BÍRAL				SZÖRNY VAN BENNE!		
ISMÉTLÉS JELE		GABONA VOLT RAJTA KÉT RABLÓ!					OTILIA BECÉZVE		UTÁN (RÓV.) KÉT SÜGÉR!
DÉLI ÉTKEZÉS					MÁS PADON FOGLAL HELYET				
KÖMŰVES FELVONÓJA					RÓMAI 100				

Új magyar szó

Szerkesztőség és kiadó:
Bukarest, 3. kerület, Lipszani u. 29-31 sz., I. emelet.
Telefon/fax: 021/317-8847,
E-mail: office@maszol.ro

Postacím:
Redacția „Új Magyar Szó”
OP 15, CP 40, sector 5, București

Mb. felelős szerkesztő:
Salamon Márton László

Vezető szerkesztő:
Cseke Péter Tamás

Vezető publicista:
Agoston Hugó

Főmunkatársak:
Ady András, Bíró Béla, Krebsz János, Gyulay Zoltán, Sebestyén Mihály, Székedi Ferenc, Székely Ervin

Szerkesztők:
Moldován Árpád Zsolt (Aktuális)
Bogdán Tibor (Hátér)
Szakács Zsuzsanna (Gazdaság)
Turós-Jakab László (Sport)
Farkas István (Kultúra, Média)
Orosz Anna (Életmód)
Szonda Szabolcs (Színkép)

Olvasószerkesztő:
Osváth Annamária, Toth Réka

Tudósítók:
Antal Erika – 0788-760573 (Marosvásárhely), Sipos M. Zoltán – 0788-715876 (Kolozsvár), Totka László – 0788-715848 (Nagyvárad), Baloga-Tamás Erika – 0746-375775 (Székelyudvarhely), Kovács Zsolt – 0721-251429 (Sepsiszentgyörgy), Mayla Júlia – 0745-682401 (Beszterce), Sike Lajos – 0788-715687 (Szatmárnémeti), Tamás András – 0744-781709 (Nagyenyed)

Fotóriporter, képszerkesztő:
Tofán Levente

Grafikus:
Horváth István

Tördelőszerkesztők:
Lőrincz Imola, Szabó Ildikó Erzsébet

Kiadja a Scripta Kiadó Rt.

Terjesztési menedzser:
Béres Attila – 0788-318353

Területi megbízottak:
Baricz István – 0788-488739
Keresztes Csaba – 0746-100830 (Gyergyó),
Tósa András – 0788-715481 (Kolozs, Szilágy)

Logtanácsos:
Czedly József

Hirdetési ajánlat a honlapon és a szerkesztőségben. Előfizethető a Román Postánál (katalógusszám: 19302), közvetlenül a szerkesztőség-nél és előfizetés-szervezőinknél. Magánterjesztők forgalmazzák.

Előfizetési díjak:
1 hónapra 15 lej,
3 hónapra 38 lej,
6 hónapra 75 lej,
12 hónapra 148 lej

Nyomda: Garamond (Kolozsvár)
ISSN 1841-5520

Az Új Magyar Szó bármely részének másolásával kapcsolatos minden jog fenntartva. Értesítéseket átvenni csak az Új Magyar Szó-ra való hivatkozással lehet. A szerkesztőség fenntartja magának a jogot, hogy a beküldött leveleket rövidítve, illetve szerkesztve közölje.

Lapunk megjelenését támogatja a

Alapította az RMDSZ

és a Szabad Sajtó Alapítvány

Sepsiszentgyörgy: 88,7 Barót: 90,5
minden zene neked szól
Hívószám: 107,2 Hévízvásárhely: 88,0

95,1 fm
Fülön csíp.

95 FM
Rádió

Sláger Rádió
fm 105,9

City rádió
A legtöbb sláger
Szatmárnémeti 106,4 FM
Nagyvárad 93,8 FM
Zilah 103,3 FM

r.a.d.i.o.
Tárgu Mureş 88,7
Marosvásárhely 88,7
Sovata 102,3
Sovátva 102,3
Reghin 94,7
Szászrégen 94,7
Sighisova 104,3
Szegevár 104,3

sepsi rádió
98,5 fm

Búcsúznak a román lányok

Kézilabda

Turós-Jakab László

Vasárnap este már a legjobb nyolc közé jutásért játszottak a Brazíliában zajló, 20. női kézilabda-világbajnokságon. A 28 lövést hátrító Silvia Navarro hálóról remek formájának köszönhetően a spanyol válogatott 23-19-re nyert Montenegró ellen a nyolcaddöntőben, s ezzel eldőlt, hogy a magyar együttes nem vehet részt a londoni olimpián. Ahhoz, hogy Karl Erik Böhn együttese indulhasson az olimpiai selejtezőn, a montenegróiak győzelme mellett még az is kellett volna, hogy később a helyosztókon se a spanyolok, se az izlandiak ne végezzenek a legjobb nyolc európai csapat között.

A 7 gólig jutott Ludmila Posztova vezérletével a címvédő orosz válogatott 30-19-



Carmen Amariei fontos gólokat szerzett szünet után a horvátoknak – nem rajta múltot

re nyert az izlandi ellen, Norvégia pedig simán verte Hollandiát, 34-22. Heidi Löke nyolcszor zörgette meg a

tulipánországi hálóját. Nagy meglepetésre Angola 30-29-re nyert a Koreai Köztársaság ellen, és a legjobb

nyolc közé jutott. Tegnap az utolsó négy nyolcaddöntőt rendezték meg.

A román-horvát párharc

kevéssel lapzárta előtt utóbbiak győzelmével zárult, 28-27. A legjobb nyolc között Horvátország ellenfele Norvégia, Románia a 9-16. helyért folytathatja. Egy másik mérkőzésen a franciák 26-23-ra verték a svédek, és a címvédő oroszokkal játszanak az elődöntőbe jutásért. Este Dánia-Japán- és Brazília-Elefüntcsontpart- mérkőzésekkel zárult a nyolcaddöntő.

A csoportkör végén búcsúzó csapatok az Elnöki kupáért folytatták Sao Paulóban. A 17-20. helyért Németország 37-14-re nyert Kazahsztán, Tunézia pedig 34-17-re Uruguay ellen. A győztesek a 17., a vesztesek pedig a 19. helyért játszottak. A 21-24. helyért: Kína-Ausztrália 45-11 és Kuba-Argentína 25-20. Lapzártáig két helyosztó fejeződött be: Kazahsztán-Uruguay 31-22 (a 19. helyért) és Argentína-Ausztrália 30-12 (a 23. helyért).

Röviden

Őszi bajnok a Dinamo

A labdarúgó-Liga-1 17. fordulójának vasárnap esti találkozója a Dinamo 0-0-ra mérkőzött Ploiești-en az Astrával, és ezáltal őszi bajnok a CFR 1907 és a Rapid előtt. Tegnap délután, Medgyesen, a Gaz Metan 3-1-re nyert a Ceahlăul Piatra Neamț ellen, a gólokat Hoban és Roman (2), illetve Stana szerezte. A Pandurii-Concordia Chiajna-meccs lapzárta után fejeződött be.

Milito az év csalódása

Olaszországban hagyomány, hogy az év végén nemcsak a legjobbakat, hanem a legrosszabbnak tartott futballistát is megjutalmazzák. A Rai Radio2 Arany szemetesdíját a 2011-es esztendőben Diego Milito, az Inter csatára „érdemelte ki”, aki 17 hónap alatt jutott el odáig, hogy a Bajnokok Ligájádöntő hőséből az év nagy csalódását okozza.

Brazi-on nyert a Maros KK

Kosárlabda

ÚMSZ

A férfi-kosárlabdabajnokság 13. fordulójának vasárnap esti rangadóján a Marosvásárhelyi Maros KK 77-73-ra verte a brazi-i sportcsarnokban a bajnoki ezüstérmes CSU Aesoft Ploiești-t. Ez volt a vásárhelyiek második sikere amióta a szerb Srečko Sekulovic ül a kispadon. Tegnap délután, a 14. forduló előrehozott mérkőzésen a BCM Pitești 91-80-re verte Iași-ban a Polit. A Nagyvárad CSM-Csikszeredai Hargita Gyöngye KK-mérkőzés lapzárta után fejeződött be. Szerdán pótolják a 12. forduló elhalasztott Dinamo-Temesvári BC-találkozót, a 14. forduló meccseit pedig pénteken és szombaton rendezik meg. A foghíjas táblázaton a Temesvár (23 pont) vezet a Nagyszeben (23), a Maros KK (22), a Ploiești (22), a Medgyes (22), a CSM (21), a Kolozsvár (21), a Nagyvárad (20) és a Energia Rovinari (20) előtt. A női bajnokságban tegnap egy 15. forduló előrehozott mérkőzést rendeztek: a veretlen listavezető CSM Târgoviște 85-32-re nyert Nagyváradon a CSM U ellen. Ma pótolják a 9. forduló elhalasztott CSM Sportul Studentesc-Szatmárnémeti CSM-találkozót. A 14. forduló pénteki Temesvár-Marosvásárhely-meccs vezet fel, a többi hét mérkőzést szombaton bonyolítják le, köztük az Alexandria-Arad-rangadót. A hibátlan Târgoviște (26 pont) vezet az Alexandria (25), a Gyulafehérvár (24), a Marosvásárhely (24), az Arad (23), a Craiova (22), a Szatmárnémeti (20) és a Temesvár (20) előtt.

Rangadón győzött a HSC

Jégkorong

T. J. L.

Miután utóbbi három mérkőzése közül kettőt elvesztett, a címvédő legerősebb romániai vetélytársa, a brassói együttes elleni győzelemmel kárpótolta magát a magyar-román jégkorongbajnokságban, a MOL Ligában: a HSC Csikszereda 3-2-re nyert a Corona Fenestela ellen. A csiki Becze Tihámér góljaira Casey Bartzen, majd Richard Filip válaszolt, Papp Szabolcs 48. percben elért találatát döntötte.

Szintén vasárnap este, Miskolcon, a Jegesmedvék csapata 7-2-re verte a sereghajtó Újpestet, miután a játékvezetők kerekén egyórányi büntetőpercet diktáltak.

Trump a balkezes-király

Sznúker

T. J. L.

A nyolcadik kiemelt angol Judd Trump nyerte az Egyesült Királyság 35. sznúkerbajnokságát, miután a yorki Barbican Centre-ben vasárnap, az éjszakába nyúló fináléban, 10-8 arányban bizonyult jobbnak az északír Mark Allennél (12.). Utóbbi öt sikertelen kísérlet követően verkedte be magát egy pontverseny döntőjébe, s ellenfele is először küzdhetett meg a rangos torna elsőségéért. A döntőt Trump Dominic Dale-t (6-4), Ronnie O'Sullivant (6-5), Stephen Maguire-t (6-3) és Neil Robertson-t (9-7) győzte le, Allen pedig Adrian Gunnell-t (6-3), Ally Cartert (6-2), Marco Fu-t (6-5) és Ricky Waldent (9-7). A balkezesek fináléjában a 22 éves Trump nyerte az első, három évvel idősebb ellenfele pedig a következő

A táblázaton	
1. Csikszereda	2621 0 5 124-52 63
2. Dab.Docler	2419 0 5 94-52 54
3. Brassó	2714 0 13 107-88 44
4. Misk. JUSE	2614 0 12 98-71 43
5. Fehérvár	2612 0 14 98-106 34
6. FTC	2512 0 13 80-90 34
7. Steaua	26 9 0 17 84-125 30
8. Újpest	28 3 0 25 67-168 10

A győzelemért 3 pont jár. Ha büntetők vagy hosszabbítás után születik, 2-1 arányban oszlik a győztes és vesztes között.

Tegnap este Dab.Docler-Ferencvárosi TC és Steaua Rangers-HSC Csikszereda mérkőzéseket rendeztek. Ezekon kívül idén még nyolc találkozót bonyolítanak le, majd az alapszakasz 2012. január 3-án, kedden folytatódik, három meccsel.

három frémet, szünet után azonban a bristoli fiatalember nagyon elkapta a fonalat. Nyolc-háromra, majd 9-5-re vezetett, de Allen nem adta fel. Egyre pontosabb lökésekkel 8-9-ig közelített, de a pontot az i-re ellenfele tette fel, egy 91-0-s 18. frémnel. A profi sznúker második rangosabb viadalának számító UK Championship 625 ezer fontos díjalapjából Trump kerekén 100, Allen pedig 46 ezerrel részesedett, a két elődöntős pedig fejékként 23.250 fonttal gazdagodott. Értékes győzelmével Judd Trump (56.385 pont) feljött a világrangsor ötödik helyére, s már csak az angol Mark Selby (69.185), az északír Mark Williams (64.100), az ausztrál Neil Robertson (57.940) és a skót John Higgins (57.820) előzi meg. Javított korábbi helyezésén az Antrim town-i Allen is, aki 46.905 ponttal most a tizedik.

Tucatnyi magyar érem

Úszás

Hírösszefoglaló

Gyurta Dániel aranyérmes lett az úszók rövidpályás Európa-bajnokságának befejező napján 200 m mellett a lengyelországi Szczeinben.

Gyurta, aki 25 méteres medencében ugyanebben a számban volt már vb-második, s a vasárnapi sikerét megelőzően 2006-ban, 2007-ben és 2009-ben is Európa-bajnoki címet szerzett, aranyérmeshez méltóan, gyakorlatilag rajt-cél győzelmet aratott 2:02.37 perces idővel, idei legjobbjával. Az ezen a távon 50-es medencében világ- és Európa-bajnok, olimpiai ezüstérmes Gyurttal senki sem tudta megszorítani, nagy fölényrel, nagyjából egy testhossznyi előnnyel végzett az élen. A 200 m mell döntőjének másik magyar résztvevője, Molnár Ákos 2:07.72-

vel nyolcadik lett. Jakabos Zsuzsanna 400 m vegyesen (4:27.86 perces országos csúcscsal), valamint Verrasztó Evelyn (1:54.55 perc) és Cseh László (1:43.71 perc) 200 m gyorsan kiérdemelt bronzérmeket tette teljessé a vasárnapi magyar medálgyjteményt.

Négy első, három második és öt harmadik helyezéssel Magyarország hatodikként zárta a kontinensviadalt, Németország (7-2-1), Dánia (5-2-0), Spanyolország (5-5-2), Lengyelország (5-0-3) és Oroszország (4-9-2) nyomában.

Nem csupán aranyakat ért Gyurta Dániel és Cseh László kiváló teljesítménye a rövidpályás Eb-n, hanem együttesen nyolcezer eurót is: a két magyar úszó végzett az első két helyen a pénzdíjas különversenynek, amelynek keretében a lengyelországi Európa-bajnokságon a legjobb időeredményt elérő úszókat díjazták.

A számítás alapja az úgynevezett FINA-ponttáblázat, amely az egyes számok sajátosságait figyelembe véve egységes rendszerben teszi lehetővé a különböző úszásnemekben és távokon elért eredmények összehasonlítását.

A kontinentális szövetség, a LEN a rövidpályás Eb-ken a hét legjobb férfi, illetve női ponteredményt honorálja mindösszesen 35 ezer euróval. Szczeinben a férfiaknál a lista élén Gyurta Dániel végzett a 200 m mellett elért eredményével, ami 958 pontot ér, míg Cseh László a 200 m pillangón nyújtott teljesítményével lett második (953 pont), így ők vitték el a legnagyobb szeletet a „pénztortából”: Gyurta jutalma 5000, míg Csehé 3000 euró. Gyurta ezen felül különdíjat is kapott: mint a záró versenynap legjobbját, ő vehette át a rendkívül értékes Omega-órát Nory Kruchentől, a LEN elnökétől.

A Tottenham-sorozat vége

Labdarúgás

Hírösszefoglaló

Meglepetésre a Tottenham Hotspur 2-1-re kikapott a Stoke City vendégeként az angol labdarúgó-Premier League 15. fordulójában. A londoni csapat az előző tizenegy fordulóban nem talált legyőzőre. A lapzárta utáni Chelsea-Manchester City-csúcsrangadót megelőzően a táblázaton utóbbi (38 pont) vezetett a Manchester United (36), a Tottenham (31), az Arsenal (29), a Chelsea (28) és a Liverpool (26) előtt.

A spanyol Primera División 16. fordulójának vasárnapi eredményei: Real Zara-

goza-Real Mallorca 0-1, Málaga-Osasuna 1-1, Athletic Bilbao-Racing Santander 1-1, Espanyol-Atlético Madrid 4-2. A Barcelona jobb gólarányával előzi meg a szintén 37 pontos Real Madridot, utóbbi azonban egy mérkőzéssel kevesebbet játszott. Harmadik a Valencia (30), negyedik a Levante (29) és ötödik a Sevilla (24) amely legközelebb éppen a Realt fogadja.

Az olasz Serie A 15. fordulójának vasárnapi mérkőzésén a Novara ikszelt az SSC Napolival, 1-1. A lapzárta utáni AS Róma-Juventus-rangadót megelőzően az Udinese (30) vezetett a Juventus (29), az AC Milan (28), a Lazio (28) és az SSC

Napoli (21) előtt. Ma este pótolják az elmaradt Genoa-Internazionale-mérkőzést.

A listavezető Bayern München egygólos hátrányról fordítva nyert 2-1-re a VfB Stuttgart vendégeként a német Bundesliga 16. fordulójának zárómérkőzésén. A bajorok (34) vezetnek a Borussia Dortmund (31), a Schalke 04 (31), a Mönchengladbach (30) és a Werder Bremen (29) előtt.

A francia Ligue 1 17. fordulójának vasárnapi eredményei: AJ Auxerre-OGC Nice 2-1, OSC Lille-Dijon FCO 2-0, Lorient-Olympique Lyon 0-1. A Montpellier (36) vezet a Paris SG (36), a Lille (34), a Lyon (32) és a Rennes (29) előtt.

Történelem 14

Romantikus román történetírás – felfokozva

A szerző két, 1990 után kiadott történelemkönyvet elemez, amelyekben hemzsegek a bizonyítékok arra, hogy a tankönyvírók továbbra is a nemzeti-kommunista szemlélet szerint tárlják a románok történetét, és tovább folytatják a történelemhamisító manipulációkat, kárt okozva vele a végre lehetővé váló román–magyar megbékélésnek.

Interjú 15

Kit érdekel az európai pénz?



A Magyar Tudományos Akadémia Világ-gazdasági Kutatóintézete (MTA – VKI) a Friedrich Elbert Stiftung támogatásával nemrég egynapos tanácskozást szervezett az Európai Unió 2014–2020-as költségvetéséről. A tanácskozás fő előadója László Andor, a Bizottság magyar biztosa volt. De jelen voltak a Bizottság más képviselői is, valamint német, francia, lengyel és magyar kormányzati szakértők. Romániából Csutak István, az RMDSZ régiófejlesztési szakpolitikusa kapott előadóként meghívást.

Interjú 16

„A kik közvetlenül érdekeltek”



A Puck Bábofesztivál idei kiadásáról beszélgetünk Mona Mariannal, a kolozsvári Puck Bábszínház igazgatójával. Mona Mariant, a neves rendezőt inkább Mona Chiriláként ismerik, e névvel jegyezte produkcióit; újabban tért vissza leánykori nevéhez, amire az édesapja iránti tisztelet készítette.

Esszé 18

A legvidámabb barakkban

„Soha nem volt még Európában – sőt a világon sem – olyan nemzet, amelynek fejlődése öntörvényű lett volna, vagyis független a többiekétől. Az európai nemzetek fejlődéstörténete a bizonyíték arra, hogy a térségi összefogási törekvések hajtóereje mindig a kölcsönös függőségi láncolatok kialakulása volt, vagyis a gazdasági és a katonai kapcsolatok trendjei voltak hosszú távon meghatározóak. Magyarországon ma ezek híján van.” A. Gergely András „Bibó István emlékeztetere és tiszteletére” írt esszéje.

Bukaresti projektgála a Kisebbségek Napjára



Dragoş Gabriel Zisopol, a romániai görög kisebbség parlamenti képviselője a közössége által megvalósított projekteket mutatta be

Fotó: ÚMSZ

A Kisebbségek Napjára időzítette az Etnikumközi Kapcsolatok Hivatala (DRI) azt a projektgálát, amelyet tegnap szerveztek Bukarestben, a DRI-nél pályázó kisebbségi szervezetek, nemkormányzati intézmények részvételével. Az Új Magyar Szó Kisebbségben mellékletének megjelenítésére, illetve az Erdélyi Riport Etnosz mellékletére sikerrel pályázó nagyváradi Free Press Alapítvány képviselői bemutatták a két melléklet projektjét, illetve a sajtókiadványok tematikáját.

Roma sorsok forgó kereke

Erdei Ildikó-Gréta

„A roma közösség hagyományai merev, szigorú szabályokra épülnek, melyek végigkísérik a közösséget a születéstől a halálig. Általános vélekedés, hogy a belső társadalmi szervezet szövedéke szorosabb és gazdagabban díszített náluk, mint az összetett civilizációkban. *A sors kereke* című előadás, melynek forgatókönyvét Madaras Orsolya írta, rendezője Fazakas Mátyás, a roma hagyományok egyik mozzanatát ábrázolja, ám a szokásoktól eltérően nem egy mindennapi történet a problematikája. Az előadás témája egy szerelmespár élete, akik nem lehetnek egymáséi, mert a szerelmes férfi kivált a roma közösségből, s ezért nem kaphatja meg a lányt. A marosvásárhelyi és bukaresti színházak teljes profizmusról tettek tanúbizonyságot.” **17. oldal**



Romantikus román történetírás – felfokozva

A szerző két, 1990 után kiadott történelemtankönyvet elemez, amelyekben hemzsegnek a bizonyítékok arra, hogy a tankönyvírók továbbra is a nemzeti-kommunista szemlélet szerint tárlják a románok történetét, és tovább folytatják a történelemhamisító manipulációkat, kárt okozva vele a végre lehetővé váló román–magyar megbékélésnek.

Gabriel Catalan

Függetlenül attól, hogy mi volt sürgősebb Mátyás király számára: a katonai jelenlét Csehországban, Lengyelországgal szemben; a házasság; vagy a szubvenciók, amelyekre sóvárgott (főként a pápától és a keresztény világtól kapható pénzre), nem szabad letagadni azt, hogy Havasalföld és Moldva fölött felségjoga volt, sem pedig azt, hogy e felségjog következményeként katonai támogatást nyújtott nekik a törökökkel szemben. Mindkettő esetében a huzavona annak tulajdonítható, hogy Erdély és Magyarország egyes déli tartományai ottomán előzónlész veszélyének voltak kitéve, a két fejedelemiség ugyanis együttműködött a törökökkel (például Laiotă Basarab 1476-ban), erre bizonyítékok találhatók a krónikákban és egyéb dokumentumokban, s a tankönyv is említést tesz arról, hogy 1479-ben Basarab Ţepelus havasalföldi vajda támogatásával a törökök betörték Erdélybe, feldúlták Szászvárost. Báthori István erdélyi fejedelem és Kinizsi Pál temesvári főispán – a november 13-án zajlott kenyérmezei csata győztesei – pedig csak nagy erőfeszítés árán tudják kiszorítani a támadókat.

Sőt a tankönyv írói még a Magyarországgal 1489-ben megkötött „új szerződés” sem fogadják el a vazallusság bizonyítékaként, hanem „Moldva újabb külpolitikai irányváltotatásának” tekintik, „taktikai kompromisszumnak”, amelyet az ottománellenes politika újrakezdésének előkészítése érdekében tett, eltekintve a tényektől, attól, hogy Magyarország 1483-ban békét kötött a törökökkel, Moldva pedig 1487-től, miután elvesztette Chilia és Cetatea Albă, adót fizetett a törököknek.

Éppen ezért a tankönyv által táltal értelmezésnek teljes mértékben ellentmond az ugyancsak a tankönyvben található alábbi megállapítás, amely Moldva és Havasalföld Magyarországgal szembeni függetlenségének az elentétét bizonyítja: „1503-ban a két Kárpátokon túli román országot belefoglalták Magyarországnak a

Portával kötött szerződésébe”, s a lecke vége dichimnuszhoz hasonlít: „1504. július 2-án, halálakor, Ştefan cel Mare gazdag és

ba kerül, valamint a Szapolyai János erdélyi vajda (és magyar király) továbbbi birtokadományozásait: „az ötszillagos Alvinc



Petru Rareş

virágzó országot hagy utódaira; olyat, amelynek biztos határai vannak, szabad, s a tekintélye elismert.”

Ugyanígy vélekednek a tankönyv szerzői a Magyarországgal a XVI. század folyamán fennálló viszonyokról is. Annak ellenére, hogy kijelentik: „Radu cel Mare 1507-ben II. Ulászló királytól megkapta (a Hunyad megyei) Algyógy uradalmát”, szót sem ejtenek a kettőjük közötti, sem pedig az utódaik közötti hűbérúr–vazallus viszonyról. Amire utal az a tény, hogy Szapolyai János „Neagoie Basarabnak adományozza Algyógy várát, annak az aktív együttműködésnek a kifejezéséeként, amelyet ő a hegyeken túli gazdag városokkal folytat, Brassóval és Szebennel”. Magyarázat nélkül hagyják azt is, hogy megerősíti Radu de la Afumaţi-nak e birtok fölötti tulajdonjogát, továbbá azt, hogy az uradalom a Craioveştiek birtoká-

(a Maros mellett) és Vurpód (Szeben közelében) Radu de la Afumaţi (1529-ig), majd pedig Radu Paisie (1535–1545) tulajdona volt.

Moldva esetében kissé eltérnek a szabálytól, ugyan is bevallják: „Nagyon is feltételezhető, hogy Ştefan cel Mare 1484-et követően, amikor elvesztette Chilia és Cetatea Albă, Csicsóvár és Küküllővár tulajdonosává vált – ezeket a birtokokat Mátyás király ajánlotta fel neki, vazallusnak járó birtokként.” Ez a „sajnálatos elszólás” nem ismétlődik meg akkor, amikor az említett uradalmak: Csicsóvár (55 falu a Nagyszamos mentén) és Küküllővár (40 falu a Küküllő mentén) ugyancsak „vazallusnak járó birtokként” kerül III. Bogdan (1504–1517), Ştefăniţă (1517–1527), Petru Rareş (1527–1538; 1541–1546), majd ideiglenesen (első uralkodása idején) Alexandru Lăpuşneanu

(1552–1561) tulajdonába.

Mi több, Petru Rareş uralkodása idején más uradalmakkal bővül ez a birtok: „Beszerce városéród a hozzá tartozó 23 faluval, Radna a hozzá tartozó egész völgygel, amely ugyanannyi falut számlált, és a Dézsakna melletti Bálványosvár, amelynek 34 falusi település volt alárendelve”; ezek közül Radna a tulajdonában marad második uralkodása

ság által 1519 februárjában aláírt szerződésbe félként belefoglalták Havasalföldet is, meghagyva annak területi integritását, s nem kötelezték újabb adó fizetésére”. A tankönyvírók mindegyike össze akarja ismerni el, hogy „közéledés történt a keresztény hatalmakhoz, elsősorban Magyarországhoz”, s nyilván „folytatódott a Román Országok közös politikai akciói”.

Szó sem esik arról, hogy



Mihai Viteazul

idején is (1541 és 1546 között).

A tankönyv azt állítja, hogy „Petru Rareş az 1529 májusában Szapolyai Jánossal kötött Lippai Szerződéssel szerezte azokat”, s rendkívül dicsékvően szól az 1529. június 22-én Földváron a Ferdinánd hadai fölött aratott győzelemről, valamint „Brassó és Segesvár városok elfoglalásáról” – e sikerek „lehetővé tették számára, hogy uralmát kiterjessze egész Erdélyre”, mint hogyha Szapolyai János Magyarország királyaként nem lett volna a Moldvai Fejedelemség hűbérura... „Törökellenes egyezségeknél” nevezik a Habsburg Ferdinánddal 1528-ban (Radu de la Afumaţi által), illetve 1538-ban (Petru Rareş által) kötött szövetségeket is.

Még az a tény sem bírja rá a szerzőket, hogy elismerjék Magyarország felségjogát, hogy „a Fenséges Porta és a Magyar Király-

1523 és 1529 között magyar segítséggel Radu de la Afumaţi-ot többször is visszaültették a trónra, de kijelentik: „szinte bizonyított tény (! – szerző), hogy Mihai Viteazul megelőzve Petru Rareş tudatában volt a három Kárpát-dunai ország dák egységének (! – szerző). Petru Rareş a nagy uralkodó méltó elődjeként birtokolta Erdélyt, s azt teljes mértékben Moldvához akarta csatolni. E törekvés vezérelte őt 1542-ben is, amikor a Szulejmán által kierőszakolt politikai rendezés ellenére, a saját védelme alatt országgyűlést akart szervezni mindhárom Román Ország részvételével, amely eldöntötte volna a Kárpátok közötti provincia helyzetét.”

Amint 1600-hoz közeledünk, a tankönyvírók egyre nagyobb lendülettel propagálják a román politikai és katonai egység mítoszát.

Arra hivatkoznak, hogy egyes munténiai vajdák

trónra ültettek vagy védelmeztek moldvai vajdákat és fordítva (Alexandru Lăpuşneanu például 1553-ban Mircea Ciobanul, illetve 1554-ben Pătraşcu cel Bunt), azt állítják, hogy „dinasztikus szövetségek” voltak (1558–1561 és 1564–1568 között ugyanis Mircea Ciobanu és Alexandru Lăpuşneanu rokonokká váltak azáltal, hogy feleségül vették Rareş lányait – Chiajnát, illetve Ruxandrát, az előbbi Petru cel Tânăr, vagyis a fia uralkodása fölött gyámkodott 1568-ig), valamint „dinasztikus uniókat” említenek (1574–1577; 1577–1583 és 1585–1590 között II. Alexandru Mircea, aki Petru Şchiopul testvére, és Mihnea Turcitu, aki Petru Şchiopul unokája volt, egymást támogatták a hatalom megszerzésében, illetve megtartásában).

A mítosz Mihai Viteazulról, „Dacia helyreállító-jával” tetőzik – vele, „akit megölték a román nép ellenségei”, s aki 1601-et követően „a függetlenségért és a nemzeti egységért való harc szimbólumává” válik. Így tehát maradéktalanul folytatják a romantikus történetírás hagyományát, amit a nemzeti-kommunista történetírás felfokozott, és ami jelenleg is divatban van.

Annak ellenére, hogy a XI. osztályos tankönyv jobban bemutatja a nemzetközi helyzetet, mint a VII. osztály számára írt, amely sok korrigálni valót hagy, mégis azt állítja, hogy „Mihai egymaga kezdeményezett politikai kontaktusokat Zsigmonddal és Aronnal, azután, hogy a bojárok gyűlése kinyilvánította: az ország törökellenes politikát folytat”. Ezáltal örökévalóvá kívánják tenni a (román személy által kezdeményezett) egység és a függetlenség mítoszát. Valójában a moldvai–havasalföldi–erdélyi erők egységét (most is, akárcsak a XIV. és a XV. században) nem egy román személy kezdeményezte, hanem egy magyar – Báthori Zsigmond erdélyi fejedelem, aki ezáltal nyilvánította ki felségjogát a két szomszédos ország fölött. A tankönyv viszont azt írja, hogy „Báthori Zsigmond uralmi ambíciói súlyosan veszélyeztették a Román Országok egységét”. Jóllehet tényként említi, hogy „Báthori Zsigmond már 1595 januárjában II. Rudolf császártól azt kérte, hogy Havasalföldet és Moldvát vegyék be a szerződésbe, amelyet majd együtt írnak alá”.

(Folytatjuk)

Kit érdekel az európai pénz?

Beszélgetés Csutak Istvánnal, az RMDSZ régiófejlesztési szakpolitikusával

A Magyar Tudományos Akadémia Világ gazdasági Kutatóintézete (MTA – VKI) a Friedrich Elbert Stiftung támogatásával nemrég egynapos tanácskozást szervezett az Európai Unió 2014–2020-as költségvetéséről. A tanácskozás fő előadója László Andor, a Bizottság magyar biztosa volt. De jelen voltak a Bizottság más képviselői is, valamint német, francia, lengyel és magyar kormányzati szakértők. Romániából Csutak István, az RMDSZ régiófejlesztési szakpolitikus kapott előadóként meghívást.

ÚMSZ

► Milyen volt a rendezvény?

– Tömör, tartalmas. Noha az előadók nagy része hivatalos álláspontokat ismertett, az árnyalatokból, rezdülésekből sok minden kiderült. Rengeteget tanultam.

► Voltak ezek szerint nem hivatalos álláspontok.

– Igen, voltak. Tulajdonképpen az MTA – VKI szakér-

tői, illetve jómagam mondhattuk azt, amit gondolunk. Számomra viszont igen hasznos volt például a közös agrárpolitikáról szólva a német-francia, illetve a lengyel álláspontokat megismerni. A kohéziós politika jövőjét illetően pedig a Bizottság tisztviselői mondtak igen tanulságos dolgokat.

► Mi volt a fő következtetés?

– Németország ellenzi az

EU költségvetésének növelését, a közös agrárpolitika vidékfejlesztési pillérét erősen „zöld” (környezetbarát) irányba kívánja terelni. Az önfelédlt székelyföldi tarlóégetések fényében ez számunkra nem túl kecsegtető jövőkép. A franciák valójában elégedettek, de nem bánják, ha egy iciri-picirivel több közvetlen támogatás jutna gazdáiknak. És hihetetlenül okosan érvelnek. A lengyelek már most készül-



Csutak István (balról a harmadik) a budapesti konferencián

nek arra, hogy a következő tervidőszakban mint százszivacs szippantsák fel a támogatásokat.

► És Románia?

– Tudja, mint a viccben: és a család? Kösz' szép', jól van. Komolyra fordítva a szót, egyértelmű, hogy az EU szabályrendszere mindenki számára esélyt adott és esélyt ad

majd a sikeres forrásbevonásra. Volt, aki élt és él a lehetőséggel.

► Románia miért nem élt a lehetőséggel?

– Röviden: 33 oldalban tudtam erre a kérdésre válaszolni. Az MTA – VKI műhelytanulmányok sorozatában, pont most jelentette meg Románia frenetikus forrásbevo-

nási kudarcainak okairól készített tanulmányomat.

► Érdekel ez valakit?

– Romániában, hagyományosan, szinte senkit. A tanácskozáson tiszteletpéldányaimat elvitték, mint a szaloncukrot, mind egy szálig.

► Ezek szerint valakit – valakit – mégis érdekelt idehaza is a tanulmány.

– Igen.

► Tudja, hogy kit?

– Hát persze, hogy tudom: Markó Bélát. Az ő biztatására fogtam neki egy nem több, mint kétoldalmi emlékeztetőnek. Aztán már képzelenség volt leállni ...

► Mi következik?

– Romániában is elkezdődött a 2014–2020-as időszak tervezése. Csak reménykedni lehet, hogy az eddigi tanulságokat hasznosító fejlesztési tervek születnek.

Aradon történt, 1918-ban

Czédly József

Az alábbiakban leírtakat olyan személytől tudtam meg, aki jelen volt azokon a tárgyalásokon, amelyek eldöntötték Erdély sorsát az elvesztett I. világháború után.

Nagyapám, id. dr. Czédly Károly Aradon volt ügyvéd, többek között a Császári és Királyi Ház Arad megyei birtokainak képviselője és mint ilyen, az akkori protokoll alapján, I. Ferenc József válaszában a belső titkos tanácsos. Tehát minden bizonnyal nagy tekintélynek örvendett az aradi polgárság körében.

Ügyvédi irodájának titkárnője egy Nozdroviczky Mária nevű úrhölgy volt, aki a regáti Giurgiuban nevelkedett fel, és így kiválóan beszélt a román nyelvet. Nagyapám elsősorban azért alkalmazta, mert sok magyarul nem tudó, román kliense is volt. N. M. román tudásának köszönhetően lett tolmács azokon a nagyapám által kezdeményezett, Aradon lefolytatott, az erdélyi magyarság számára sorsdöntő tárgyalásokon.

Nagyapámnak több román nemzetiségű ügyvéd kolégája volt, együtt jártak a Budapesti Tudományegyetem jogi fakultására, ezek közül a nevesebbek: Ștefan Pop-Cicio, Vasile Goldiș, az 1918 őszi megalakult Román Központi Nemzeti Tanács vezetői lettek. A velük levő kapcsolatot használta fel nagyapám, aminek köszönhetően 1918. november 13–15-én, a Szent László utcai (mai nevén str. Cloșca) most is álló épületben levő ügyvédi irodájában találkozott és tárgyalt a háború utáni Erdély sorsáról, az említett Tanács és az újonnan megalakított, Károlyi Mi-

hály által vezetett magyar kormány küldöttsége.

Az említett titkárnő elmondása szerint a román delegáció álláspontja és javaslata az volt, hogy Erdély (Transilvania) mint önálló, széles körű autonómiával felruházott tartomány, maradjon meg Magyarországon keretén belül, vezetését egy, az 1910. évi népszámlálás által meghatározott nemzeti arányban megalkotott tanács vegye át. A román tárgyaló fél Erdélyhez tartozónak tekintette a tulajdonképpeni történelmi Erdélyen kívül a három partiumi megyét (Szatmár, Bihar és Arad), valamint a Bánság megyéit (Temes, Krassó, Szörény). A tárgyalásokon nem vett részt a Román Központi Nemzeti Tanács elnöke, Iuliu Maniu, de a tanácskozáshoz eljuttatott üzenete egyértelmű volt: „egyelőre nem ajánlatos az unió a román Ókirálással”.

Nagyapám minden érvelése ellenére a magyar delegáció, Károlyi Mihály határozott utasításaira hivatkozva, nem fogadta el, sem a román többségű tanács által vezetett autonóm Erdély létrehozását előirányzó román javaslatot, sem azt, hogy a partiumi és bánsági megyéket Erdély részének tekintsék. Ez utóbbi álláspont különösen irritálta a román delegáció tagjait, mert legtöbbször ezekből a megyékből származott.

Igy a tárgyalások eredmény nélkül értek véget. A többit tudjuk. A Román Központi Nemzeti Tanács összehívta 1918. december 1-jére a gyulafehérvári nagygyűlést, ahol kimondták Erdély egyesülését a román Ókirálással, ami után elkezdődött a bekövetkezett Trianon.

Multikulturalitásról a falusi közösségekben

Salamon Márton László

A multikulturális közösségek fenntartható fejlődése rurális közegben címmel indított EU-s pénzalapokból finanszírozott projektet az Informatikai Kutatóintézet (ICI) a Siveco Romániával és a Bukaresti Tudományegyetemmel közösen. A projekt vezetője, Doina Banciu ICI-igazgató szerint a cél a különböző kultúrájú közösségek együttélésének vizsgálata egy bizonyos földrajzi keretben, ami tökéletesen illeszkedik az „Egység a sokszínűségben” igencsak aktuális európai koncepciójába. Mint az igazgató hangsúlyozta, a projekt az Európai Digitális Menetrend 2020 keretében meghatározott célokat is követi, és pedig a digitális írástudás szintjének növelése és a digitális befogadás fejlesztése tekintetében.

Amint a projekt bukaresti bemutatóján elhangzott: ennek keretében az ország négy különböző régiójában segítik elő a helyi román, magyar, német és szerb közösségek nemzeti örökségének digitális formában történő konzerválását. Ezáltal nyitott információ és ismeretterjesztő rendszert teremtünk meg, melynek révén lehetővé tesszük a hozzáférést a multikulturális közösségek által teremtett értékekhez. Doina Banciu szerint a digitalizált anyag feldolgozása és bemutatása integrált rendszerben, egy közös internetes portálon történik, és magába foglalja

Projektgála a Kisebbségek Napjára



A Kisebbségek Napjára időzítette az Etnikumközi Kapcsolatok Hivatala (DRI) azt a projektgálát, amelyet tegnap szerveztek Bukarestben, a DRI-nél pályázó ki-

sebbségi szervezetek, nemkormányzati intézmények részvételével. Az *Új Magyar Szó Kisebbségben* mellékletének megjelentetésére, illetve az *Erdélyi Ríport Etnosz* mel-

lékletére sikerrel pályázó nagyváradi Free Press Alapítvány képviselője bemutatta a két melléklet projektjét, illetve a sajtókiadványok tematikáját.

a népművészet, a népi hagyományok multimédiás eszközök segítségével való megjelenítését.

A korábbi, hasonló projektekhez képest ez a kezdeményezés újat is hoz az igazgató szerint, és pedig a webes szolgáltatások, a releváns információk és adatok feldolgozása tekintetében: a terv szerint egységes vilá-

hálós találkozóponthoz létre az adatokhoz való könnyített hozzáférés érdekében, illetve azoknak egy európai metabázisban történő tárolása végett. Az 5 szakaszos projektben különböző területek szakértői vesznek részt: IT-s szakemberek, digitális kultúra-szakértők, könyvtárosok, egyetemi ta-

nárok, etnográfusok stb. A projektvezető mellett részt vesznek a lebonyolításban többek közt Csergő-Benedek Antal, a sepsiszentgyörgyi Bod Péter megyei könyvtár részéről, Lázok Klára, a Maros Megyei önkormányzat képviselőjében, illetve Sebestyén Pál György, a kolozsvári Műszaki Egyetem professzora is.

„Akik közvetlenül érdekeltek”

A Puck Bábofesztivál idei kiadásáról beszélgetünk Mona Mariannal, a kolozsvári Puck Bábszínház igazgatójával. Mona Marian, a neves rendezőt inkább Mona Chiriláként ismerik, e névvel jegyezte produkcioit; újabban tért vissza leánykori nevéhez, amire az édesapja iránti tisztelet készítette.

Zsehránszky István

► Beszéljünk először az Ön rendezéséről, a Mágikus titokról, a Puck Bábszínház előadásáról, ami arról tanúskodik, hogy véglegesen beléseretett az olasz vígjátékba. Hogyan jött létre ez a kapcsolat?

– A Mágikus titokra azután került sor, hogy színre vittem a Szarvaskirályt, egy trilógia második előadását. Ugyanis három darabot szeretnék színre vinni Carlo Gozzitól: a Varjú volt az első, a Szarvaskirály a második, és A három narancs szerelme lesz a harmadik. A doktori dissertációm is a commedia dell'artéről szólt. Régi szerelmem a commedia dell' arte. Sok-sok évvel ezelőtt a Tjandărică Színházban színre vittem az Arlecchino csillagát egy drámai színésznővel, Simona Măicănescuval és két bábos színésznővel: Ioana Stoicăval és Florentina Statéval. Úgy hiszem, akkor kezdődött a nagy kalandom a commedia dell'artével; inkább kalandnak nevezném mintsem szerelemnek. Bár, mint minden kalandban, van benne szerelem is. Talán azért került közel hozzám, mert gyakran én is a commedia dell'arte-színház helyzetébe kerülök: maszkot teszek, amin keresztül alig látok valamit, amin keresztül alig tudok lélegzelni, de a maszk segítségével személyes történetet adok elő, amely jelentést hordoz. És olyan világban élek, amelynek a maszk nélkül nincs semmi értelme. A világ akkor nyer értelmet, amikor a színész, miként egy mesét, próbálja megalkotni, megteremteni azt. E teremtéshez megvannak a lelki eszközei, a szellemi képességei, de zavarják a véges lehetőségek, azok a fizikai eszközök, amelyekkel e sűrített világba, mondhatnám más dimenzióba lépett. A metaforáiba. Én ezt a commedia dell'artében találtam meg, magam számára ott fedeztem fel a metaforát. Nyilván „színház a világ”, egy színdarab, s mi „mindannyian színészek”, saját színdarabunk előadói vagyunk. Valahányszor commedia dell'artét játszom, illetve állítok színpadra, újra felfedezem ezt.

► Bizonyos állandó viselkedési móddal szembesül...

– Igen, és állandósult karakterekkel, akik állandó, felépítésüknek megfelelően rögzített szövegek szerint működnek.

► És mégis élő személyek. Hogy lehet ez?

– A részletekben élnek. A részletekben és egyedien. A commedia dell'arte minden szereplője egyedi, egyszeri, akár csak mi magunk az életben. Még akkor is, ha Pantalone mindig ugyanaz, ugyanolyan ruhát visel, ugyanolyan maszkot hord, ugyanolyan szerep szerint él, ugyanaz a története, mert Pantalone meséje mindig ugyanúgy kezdődik és ugyanúgy végződik. És ő mégis minden alkalommal más, a színésztől függően, aki őt játssza. A commedia dell'artében ez is magával ragadó. Mert beindítja az improvizációt, de vasfegyelmel, áthághatatlan szabályok szerint. Ez a színház típus röpitette föl a pályára – pontosan az állandó karaktereknek és az állandó cselekvési képleteknek köszönhetően – a maszk mögötti színészt.

► És az improvizáció itt kötelező.

– Nyilván. Az improvizáció teszi végtelenül változatosá a játékot.

► Vagyis bármennyire állandó a karakter vagy a történet, csodálatosan gazdag világ fér belé... Visszatérve a Puck Fesztiválra, a tavalyi kiadását látva örömmel állapíthatjuk meg, hogy elért valamit: újra megjelentek a bábok, visszatértek a bábszínházba. Működvelő színészek helyett most már őket láthattuk, a profikat.

– Így van. Ezt figyeltem meg én is, hogy Puck Fesztiválon bemutatott előadásokat a bábok uralják, az őket megillető helyen vannak. S a másik szereplő, a bábos elrejtve vagy láthatóan, maszkkal vagy maszk nélkül, fedett arccal vagy fedetlenül, de a báb mögött van.

► Fedett arccal most láttam először, a Pinte előadásán. És jó volt. Az előadás javára vált.

– Persze nem most fedették föl ezt. A bábszínházi előadás, felépítése szerint, egy fekete dobozban játszódik le. Gavriil Pinte nagybányai előadásán, A Fősvényben fehér dobozban működik ugyanez a bábszínházi rendszer. A bábszínház a báb mögött található fehérbe öltözve, és az arca fehér lepellel van takarva. A báb pedig, illetve a bábként használt építmény, tárgy, amibe lelket lehelnek, az van előtérben. Persze ez attól is függ, hogy milyen színházat



Mona Marian, a kolozsvári Puck Bábszínház igazgatója

csinálunk, mi az, ami fontos, mire akarjuk irányítani a néző figyelmét, mi az, amit mondani akarunk neki.

► Itt azért még vannak gondok. Most az tűnt fel, hogy kevés bábszínházi előadásnak van igazi rendezője. Vagyis felületesen rendezték meg a legtöbbet, hiányzik a színre vivő egyénisége. Nyilván nem az Ön előadásáról van szó, az egy sajátos világot hoz, hanem azokról, amelyek markáns rendezői egyéniség hiányában kerültek színre...

– S hogyan tehetünk markánsra egy rendezőt vagy bárkit? Hogyan adhatunk egyéniséget egy rendezőnek? Ő vagy az, vagy nem az. Ezt nem lehet neki kívülről elintézni. Tanítani kell az arra érdemest. Bukarestben, a Tjandărică Színház mellett működik egy bábszínházi rendezői iskola, csak hogy azok közül, akiknek rendezői tehetség van, kevesen választják a bábszínházat.

► Ezért van az, hogy legtöbbször egy-egy bábszínház állítja színpadra a darabot, aki maga is játszik benne. Ilyenkor hiányzik a rendező. Az, aki látal...

– Sok bábszínház utóbbi rendezői iskolát végez, miként Georgeta Lozincă, a marosvásárhelyi román előadás rendezője, és ez jó dolog. A céhen belül, ha egy színész tovább tanul és rendező lesz, az ismeri, tudja, hogy mit jelent, mivel jár rendezőnek lenni a bábszínházban, s mi különbözik az a drámai színházról. Más épületet kell emelnie. Nyilván hogy mindkettőnél megvannak a rendezői egyéniség megnyilvánulásának a momentumai. Ami startból különbözik: nálunk lenéznek a bábszínházi rendezőket.

► Pedig kifejezési lehetőségeik jóval nagyobbak. A bábszínházban a látvány teremtésének lehetősége egyedülálló...

– Addig, amíg a cseheknek is és a lengyeleknek is óriási nagy rendezői iskolái vannak, Romániáról nem mondható el ez. Nálunk is moco-rog valami, de a bábszínházi rendezőt mindig lekezelik. A bábszínházkritika sem működik látható módon. „Csodaszép, de nem létezik...” A színházkritika alig foglalkozik a bábszínházzal. Mind ezért roppant nehéz befutni bábszínházi rendezőként.

► Mégis nem gondolja, hogy jó lenne, ha egy ilyen fesztiválon, mint a kolozsvári bábszínházi fesztivál, kollokviumot szerveznenek a rendezők számára?

– Dehogynem. ► S azon megbeszelnék a bábszínházi alkotás új útjait, megoldásait, felcsillanó lehetőségeit?

– Jó lenne. Csupán az a gond, hogy a fesztivál mindössze öt napig tart. Az előadások száma pedig óriási, ami viszont indokolt, hiszen megmutatkozásról van szó. Hová forduljunk? Nincs saját pénzünk, a fesztivál teljes költségvetését össze kell tányéroznunk. A tematikus fesztivál kollokviumokkal, workshopokkal, spec meghívottakkal: előadókkal és előadásokkal, még többé kerül.

► Work-shops azért voltak most is.

– De nem kimondottan a rendezők számára. Volt ke-rekasztal is, beszélgetés is. De ha tematikus fesztivált akarunk, akkor érdekeltabb kellene hogy legyen a minisztérium is, a helyi hatóság is, mindenki, aki anyagilag segíthetné azt.

► Mikor a Diótörőt láttam, a bukaresti Mușchetarii Társulat előadását, hallva a gyönyörű zenét, újra eszembe jutott, hogy több operaelődást is játszhatnának a bábszínházban.

– Valóban, lehetséges ez.

► Ion Caramitru is rendezett Mozart-operát a bukaresti bábszínházban...

– Persze attól is függ, hogy milyen operáról van szó. Mert bármennyire is szép a zene, nem hiszem, hogy a Traviata vagy az Aida jól jönne ki a bábszínházban.

► Talán azokkal kellene kezdeni, amelyeknek látványos cselekményük van. Meseként is jók...

– A felnőtteket biztos érdekelné az operaelőadás.

► És gondolkunk kellene arra is, hogy itt, Kolozsváron két opera van, máshol viszont, Erdély sok-sok városában egy sincs. Ezek az operák pedig a jelenlegi körülmények között nem turnézhatnak, mert az előadásokhoz közel kétszáz személy kell: zenekar, énekkar, táncosok, zólisták, műszak stb. Míg a bábszínházi előadásokhoz húszan ha kellenek...

– Tagozatonként nincs is húsz állandó alkalmazottnak. De eszerint felvételről kapnak a zenét, éneket. Mert ha nem, akkor a bábót mozgató, a technikától függően egy vagy több bábos mellett ott kell lennie az énekesnek is, ugyanannyinak, mint az operában...

► Gondoljunk csak arra, hogy mikor járt utoljára opera a Székelyföldön vagy Máramarosban...

– Nem ebből kell kiindulnunk. Az opera művészi célból kerül színpadra, ha a társulatnak azzal van kifejeznie valója...

► Akkor más gondot említenék, ami viszont belső, bábszínházi probléma: a dramaturgizálás, a bábszínházban elhangzó drámai szöveg kérdése. Több előadáson is zavart, hogy fölöslegesen beszélnek, túl sokat mesélnek, miközben alig történik valami. A gyermek pedig azt várja, hogy történjék valami, különben akcióba lép... az előadás kárára.

– Itt megint a művészi célról van szó, annak meglétéről vagy hiányáról. Valóban a bábszínház mindenekelőtt látvány...

► Látvány és akció, nem pedig beszéd-tenger.

– Igen, az a drámai színházba való, oda is csak akkor, ha rossz színházat csinálnak, ami sajnos előfordul... Az, hogy a rendező miként használja az eszközeit és melyeket használ közülük, azt ő dönti el. Lám, megint a rendezőnél tartunk. Nyilvánvaló, hogy a beszéd is cselekvésértékű kell hogy legyen, olyan cselekvés, amely egy

állapotot fejez ki, illetve eredményez. A rendezés párhuzamos cselekményeket épít, cselekvések és válaszcselekvések rendszerét, amelyben a szereplők léteznek, amit különböző megvilágításba helyez, ami más és más hangot vált ki, illetve kíván, és ami megszólalásra készlet. Hangot ad az érzésnek. A szó, önmagában véve, két garast sem ér. Csak akkor fontos, ha érzéseket ébreszt, illetve fontos üzenetet hordoz.

► A fesztivál teljes neve Puck Nemzetközi Bábszínházi Fesztivál. Az évek során láttam én itt holland, litván, görög, portugál, olasz előadásokat, például, most viszont csak Magyarországról, a fesztivál állandó vendégétől jöttek előadások. Onnan viszont három is – a debreceni Vojtina Bábszínház Tótágas, Pályi János Vitéz László produkciója és Sarkadi Bence Figura ex machina marionett-előadása Budapestről. A fesztivál így lassan román-magyar színházi találkozóvá válik, vagyis azok tartanak ki mellette, akik közvetlenül érdekeltek.

– Pénz kérdése ez is.

► A felsoroltak mind EU-tagállamokból valók, szereplésükhöz nem lehetne európai pénzt kérni?

– Nem tehetjük. Jóllehet ez a bábszínház immár hatvan éve létezik és működik folyamatosan, viszont az Országos Levéltár ezelőtt hatvan évvel elvesztette a kolozsvári kétszekciós, magyar és román tagozatú bábszínház alapító okmányát, és azóta sem kaptunk másikat, hiába kérjük. És ennek hiányában nem kérhetünk európai pénzt.

► Ez is csak nálunk fordulhat elő...

– Ne bonyolódjunk most bele. Megemlíteném, hogy a fesztivál költségeinek egy részét a magyar állam állja, ez teszi lehetővé a magyarországi részvételét. Hasonló segítséget hiába várunk az olaszoktól vagy a spanyoloktól. A hollandok egy ízben voltak hajlandók anyagilag hozzájárulni, a bukaresti Holland Kulturális Központ közreműködésével. Jelentős nemzetközi fesztiválhoz jelentős külföldi művészek jelenlétére van szükség, az pedig pénzbe kerül. A társulatoknak, illetve az egyéni műsorral szereplő művészeknek honoráriumot kell fizetni; olyant, amilyent máshol is kapnak.

► S akkor miben reménykedhetünk?

– Abban, hogy meghallgatják a kérésünket, itt lenne már az ideje, és segítenek abban, hogy a jövőben a fesztiválunk gazdagabb legyen, jelentős társulatokat, művészeket hívassunk meg, és képesek legyünk honoráriumot fizetni nekik. A többit magunk is tudjuk.

„I róta le trajosqi”: roma sorsok gyorsan forgó kereke

Erdei Ildikó-Gréta

A roma közösség hagyományai merev, szigorú szabályokra épülnek, melyek végigkísérik a közösséget a születéstől a halálig. Általános vélekedés, hogy a belső társadalmi szervezet szövedéke szorosabb és gazdagabban díszített náluk, mint az összetett civilizációkban.

A sors kereke című előadás, melynek forgatókönyvét Madaras Orsolya írta, rendezője Fazakas Máttyás, a roma hagyományok egyik mozzanatát ábrázolja, ám a szokásoktól eltérően nem egy mindennapi történetet a tematikája. Az előadás témája egy szerelmespár élete, akik nem lehetnek egymáséi, mert a szerelmes férfi kivált a roma közösségből, s ezért nem kaphatja meg a lányt.

A marosvásárhelyi és bukaresti színészek teljes profizmusról tettek tanúbizonyságot. A Marosvásárhelyi Nemzeti Színház színészei: Kiss Andrea, Tollas Gábor és Meszesi Oszkár. Szintén Marosvásárhely büszkélkedhet Rudy Moccával is, aki az Ariel Báb- és Ifjúsági Színháznak volt színésze, de számos más kulturális esemény kötődik nevéhez. A Maros Művészegyüttes táncosainak, Törzsök Zsuzsánnának és Sándor Ildikó Zsuzsánnának is alkalma nyílt arra, hogy nemcsak táncosként, hanem színészként is próbára tegye tehetségét. Külön megemlékezés számunkra, hogy Bukarestből is bekapcsolódott ebbe a munkafolyamat-

ba két színész: Sorin Sandu, aki a Masca Színház színésze, és Mandin Mădălin, aki a Brassói Sica Alexandrescu Színház munkatársa.

Az előadás elmaradhatatlan része volt a zene és a tánc, hisz e két elem a romák életének egyik legfontosabb része. A koreográfiát Varó Huba készítette, aki a Művészeti Egyetem harmadéves koreográfia szakos hallgatója. Őt már számtalanszor láthattunk a Maros Művészegyüttes színpadán, de ebben az esetben a karrierje kezdetén álló szakemberként említhető meg a neve. Ahogy az előadásból is kiderült, a zene és a tánc nemcsak szórakozási formaként jelenik meg a romák életében, hanem szomorú alkalmakkor, temetés esetén is. A tánc a történet minden mozzanatában elemi erejű volt, általa az érzelmi, hangulati túlfűtöttség fokozódott, nemcsak a szereplőben, hanem a nézőben is. Hallhattunk szerelmi dalokat, melyeknek mondanivalója általánosságban jól tükrözi a cigányság által megőrzött régebbi társadalmi állapotokat, több dal utal arra, hogy régen a cigányleány adásvétel tárgya volt.

Bár a történet fikatív volt, de a mondanivaló és az üzenet hitelessége kétségtelen. Elsősorban megemlítendő, hogy a darab roma nyelven játszódott, ám ez nem okozott nehézséget a roma nyelvet nem beszélő nézőnek, a magyar és román feliratnak köszönhetően. A néző már az előadás kezdetén észlel-

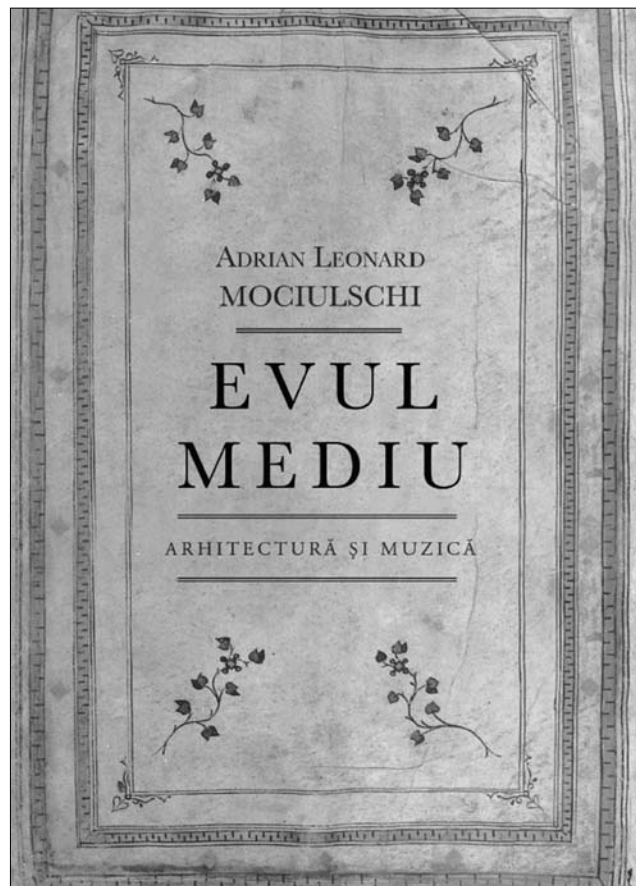
lette, hogy a történetet végigkíséri egy ellentétsorozat, amely a probléma kibontakozásának mozgatórugója. A közösség a hagyományt követi, míg az individuum az egyéni álmokat és célokat testesíti meg. A kettő kiegyensúlyozása csakis áldozathozattal valósulhat meg.

Hogy van ez a mai világban? A posztmodern, liberális társadalomban nagy szerepe van az egyénnek. Nemzetiségétől függetlenül maga dönthet sorsáról, a modernitás, változás általános jellemzői változatlanul érvényesek rá. Ez érvényes arra is, hogy az egyén ragaszkodhat hagyományaihoz, szellemi kulturális örökségéhez. Ha e két igen fontos, ám ellentétes tényezőt szembeállítjuk egymással, bizony bizonytalanságokat okozhat. Ez napjainkban sem újszerű jelenség. Miként Jean-Pierre Liégeois írja: „A cigány művészet mindenekelőtt az élet művészete. Ez azt jelenti, hogy a művészet nem csupán egy adott életmód tükrözése, hanem maga az életmód; inkább megélt, mintsem elméletileg kidolgozott művészet. A mindennapok művészete ez: minden egyes dolog művészete és művészet minden egyes dologban; társadalmi, gazdasági és kulturális tartalmától el nem választható. Ez a kereskedelem, a vezetés, a zene vagy a tánc művészete, a szó, a társadalmi kapcsolatok, az ünnepek művészete.” Az előadás igyekezett megfelelni ennek.



Sokféleség – régen és ma

A Gaudeamus nemzetközi könyvvásáron mutatták be Adrian Leonard Mociulschi romániai lengyel muzikológus, zeneszerző és esztéta *A középkor: építészet és zene* című könyvét, amely a Curtea Veche kiadó gondozásában jelent meg. A könyvbemutatón jelen volt és méltatta Mociulschi új művét Marek Sczygie lengyel nagykövet, Dan Dediu, a bukaresti zenekonzervatórium rektora, Dumitru Borțun egyetemi tanár, Cătălin Sava muzikológus és Dan Mircea Cipariu költő. A szerző arra törekedett, hogy rávilágítson a középkor ma is figyelemre méltó értékeire: a különféleségek egységére, a művészet és a kultúra révén történő kommunikációra és az így megvalósuló európai szellemre. Ma is nagy szükség van ezekre az értékekre. A könyv létrejöttében meghatározó szerepe volt a MIDAS-nak, a Music Institute for Doctoral Advanced



Studiesnak, amely a hozzá benyújtott pályázat alapján lehetővé tette a szerző számára, hogy a kulturális sokféleségnek szentelt kutatómunkát végezzen – itthon és külföldön, európai pénzen.

„A jelenkori művészetből, amely a mai társadalom tömegkommunikációs mezejére kerül, nem a kísérlet, hanem az érték az, ami a nagyközönség csodálatát kiváltja. És a középkori művészet ma is megfelelő választ ad a szép iránti belső szükségletre, ami az emberben van” – vallja Leonard Adrian Mociulschi. A lengyel nagykövet azt hangsúlyozta, hogy ez a könyv egyben méltóképpen képviseli a romániai lengyel közösséget is, annak alkotóerejéről vall, amely a kulturális sokféleség körülményei között érvényesül s gazdagít minden kultúrát. Ugyanakkor Mociulschi könyve eloszlat egy tévhitet, miszerint a középkor sötét korszaka volt

az emberiségnek. Sok középkori műalkotás ma is nélkülözhetetlen érték, s a mai Európa alapjait akkor rakták le, amikor e műalkotások születtek. A könyv hátlapján Ioan Aurel Pop

akadémikus, kolozsvári egyetemi tanár méltatja a könyvet, ami többek között arra vall, hogy a hazai tudományos világ jónak tartja a kulturális sokféleség érvényesülését.



Adrian Leonard Mociulschi

A legvidámabb barakkban

Depressziós társadalom

Soha nem volt még Európában – sőt a világon sem – olyan nemzet, amelynek fejlődése öntörvényű lett volna, vagyis független a többiekétől. Az európai nemzetek fejlődéstörténete a bizonyíték arra, hogy a térségi összefogási törekvések hajtóereje mindig a kölcsönös függőségi láncolatok kialakulása volt, vagyis a gazdasági és a katonai kapcsolatok trendjei voltak hosszú távon meghatározóak. Magyarország ma ezek híján van. Nemzeti önképünket mégis úgy formálja a kormány, mintha „fölközött” törekvéseink esélyekkel kecsegtetnének, s mintha ennek épp az „össz nemzeti” összefogás lehetne legfőbb eszköze.

Eközben a nemzeti önkép megrendülését már mindenki fölisméri, a nemzeti restaurációt már a nép nagyobb hányada elutasítja, a pártpluralizmus hátrányából és álságaiból már sokaknak eleget van.

A nemzetcentrikus hagyomány aligha tud – eddig sem tudott – igazodni az európai fejlődési normákhoz, legalábbis az újkor kezdete óta nem. Ugyanakkor pedig azt látjuk a magyar történetben, hogy a hatalmi elit értékrendje, értéktételezése mindig belejátszott a hatalomra jutó politikusok és érdekképvisezők működési gyakorlatába. Sok jele van a dinasztikus gondolkodásnak, s az „üzleti világ” sem mentes éppen attól a konzervatívizmustól, amely a politikusoknak is jól jön, ha a társadalom egyre több rétegének lemaradásáról vagy végleges leszakadásáról esik szó.

Újra divatba jött nálunk a pénzvilág embertelen közhelye, hogy „hát igen, vannak, akiknek rosszabbul fog menni ezután...”. S kezd divatba jönni az a szemlélet is, hogy akinek ez a fejlődés nem tetszik, kívül tágasabb, vagy pedig nézzon át Romániára, a szovjetekre, vagy a forradalmas lengyelekre, s legyen elégedett. A legvidámabb barakk szelleme tovább él – modernizációs köntösben.

Magyarországon ma a legsivárabb amerikanizálódás kezdődik, s ez olyan hétköznapi tényekben látszik, amelyek a társadalmi egyedek eltárgyasításának, önelvesztésének folyamatát eredményezik. Ennél még súlyosabb a helyzet a manipuláció terén, amely képes (vagy képessé lehet) a „dolgok” rablásába esett személyiséget alárendeltségben és kiszolgáltatottságban – vagy egyszerűen csak kézben – tartani, a feltörekvés lázával, a reklám és a szexualitás ártatlan imperializmusával meghódítani.

A legdurvábban arról van szó, hogy itt a feltörekvő, fölközötti igyekvő Magyarország várható időn belül eljut

ahhoz a személyiségmegsemmisítő korszakhoz, amelyről a francia „új regény”, a német/svájci/ svéd filmművészet és az amerikai szociológia oly megdöbbentő részletességgel és árnyalt válságképek fölmutatásával szól. Még vulgárisabban: a magyar társadalom évszázados történeti sikertelensége most látványos robbanásához vezetett, a politikai rendszer szétomlása, a piaci remények igézete és a sietős (második) modernizálódás pedig olyan értékrendi hiástust hagyott maga után, amely ocsmány képesség-tengerrel, bermuda-gatyával, szex-dömpinggel és gicc-szállalokozóival árasztja el az értékválsággal küzdő embereket. Mindezt kiterjed a közviselkedésre, a közérdeklődésre, a kultúra-igényre, a jövőképekre és az életmód számos minőségi elemére is. Ez az olcsó commercializálódás, a mindennapi élet elüzletiesedése és a kultúra minimalizálódása pedig olyan jelenségek, amelyek a nyugati társadalmakat a hatvanas években kólintották fejbe. Pedig nyugati önelemzésekből is kiderül, hogy ezek a jelenségek úgy lelassították a „szociális haladás” nyugati tempóját, hogy depresszióssá váltak azok a társadalmak, amelyekre mintegy negyedszázada már úgy nézünk, mint az eszményi világrendek megvalósulására.

Rosszul betájolt irány

A mai fejlődésképletek, a „modern ember” új eszménye, a médiumok uralma immáron egy bőszen és kíméletlenül technokratikus uralom sikeréről szólnak. Társadalomfejlődési irányunkat és perspektívánkat keresve épp ezért lenne fontos egy szétzilálódott politikai rendszer romjain, a „rend” és a „haladás” ígéréteiben még egészségesen kételkedve, elmerengeni azon, miről is szólnak a posztmodern értékek, milyen szintézisre van esélyünk, milyenfajta regenerálódás elé nézünk, s mik azok a jelenségek, amelyek rosszul betájolt irány figyelemre méltó jelei máris.

Képtelenség lenne itt mindama kérdéskörök szemlét adni, amelyeknek a technokratizálódás és elolcsósodás csupán kísérő jelensége. De amikor a hétköznapi élet vagy a haladás, az innovációk vagy a piacot szított szabadság képleteiről beszélnek, minden olvasó megtalálja a maga jól ismert példáit, akár az irodalmi, társadalmi és piaci viszonyok kritikáját, s azt a másodlagos, amit egy új társadalom kialakításának korszakában mindenki áhítani szokott. Megtalálja persze ezek ellenkezőjét is mindenki – s az utóbbi időben a hétköznapi beszélgetésekben már ez a főtéma.

A demokratikus-technokratikus új hatalom mindenütt a világon, így nálunk is a tömegmanipuláció ideológiai előnyeivel jut uralmi magabiztossághoz. Elfogadta a néppel azt, hogy a „modern ember” a szabadabb személyiség, a vállalkozási biztonság, az emberiség fejlődésének korábbiánál civilizáltabb korszakában él, s minél elegánsabb javakat birtokol, annál magasabb szinten tudja megvalósítani vágyait. Az „új ember” mítosza a társadalmi-politikai-gazdasági hatalmak kezében a médiumok manipulálásához, a szervezetekkel és hálózatokkal fenntartott mind nagyobb indoktrinációhoz vezet. Ezt átlátni nem egyszerű, s a fogyasztói javak (ma még – vagy már megint – szűkös) kényelmét minden hétköznapi ember jó okkal tartja többre, mint a hosszabb távú gyarapodás esélyét. A csoportszintű feltörekvést azonban jó eséllyel akadá-



Bibó István

lyozhatja az „össztársadalmi” mértékű nemzetépítés, ami ismét lehet uralkodói érdek, csak nem oly egyértelmű, mint a pártállami berendezkedés időszakában volt. De a jövő, a jobb jövő ígéréte ma éppoly sokszor elhangzik, mint a szocializmus hajnalán.

A molekulárisra váló „társadalmi ember” kezd manapság minálunk is ellehetetlenülni. Az államasulás, a monopolizálódott lét körülmények egy részét még a „múlt rendszerből” hoztuk magunkkal, mely strukturális válságba került az emberi regenerálódás lehetősége is. Pedig elmerülni „a helyzetben”, beletörödni a „lesz, ahogy lesz” közérzetébe – ez új elidegenedés igénye és tévedése volt mindenütt a világon.

Reform és társadalomegész

A gazdasági megújodásra hajlók és a reformot kívánók nem ma kezdték el céljaik megfogalmazását. Egyébiránt körükben is jelentős véleménykülönbségek voltak már kezdetben, s azóta, hogy az új „farkasok” és a fiatal „hiénák” korszaka elér-

kezett, a gazdasági szabadságjogok követelése mellett nagyra nőtt a politikai reformok követelőinek száma is. Följük magasodott azonban az „új undokok”, a kíméletlen és gátlástalan gazdagodók korántsem szűkülő köre, akik már nemcsak az adórendszer vagy a tulajdoni rend reformját követelik, hanem az államgépezet átforgalmazásában is éppoly alapvető érdekeiket fedezték föl. A „védővám pártiak”, a merkantilisták és a szabadkereskedelem-hívők szabják ma már a feltételeket, nemcsak a bankok, a tankok, a pornókazetták és a szexpiac környékén, hanem a jogszabályok, a társadalmi reformtervek, a „fölközött” gazdasági programjai és a modern társadalom jelenségeit tanulmányozni próbáló tudomány-szervezés terén is.

Az így kialakult „Reform-Magyarország” már aligha választhat protekcionizmus és szabadkereskedelem kö-

matában jelentéktelenek azok a jelek, amelyek dinamikus változások idején kiemelkedő fontosságúak lehetnek. Az „össztársadalmi” vagy politikai szintű változásokban a mindennapi jelei csöppet sem látszanak fontosnak. Nem úgy az egyéni élet/ek/ben. A mindennapi élet univerzuma, a tárgyak és gondolatok funkciója vagy a megszerzett tudás szintje a lét kontinuitását is meghatározza. A reklám és a siker „metanyelve” az élhető és elérhető valóság tökéletességét sugallja minden hirdetésben – vagyis azt, hogy „gazdagodj, magyar”!

Érzésem szerint ma a siker valami új korszak alkonyát szimbolizálja, mondhatnám valami optimista szimbolizmus veszi körül. S e mindennapokból ciklusok, illetve köztük további végtelennek tűnő idők telnek el. A hétköznapi útja igazából persze nem hétköznapi. Az eltárgyasuló lét minőségi jegyei viszont arra a triválitásra ébreszhetnek, hogy egy nemfilozofikus világ kialakulása a modernitás ellen hat. Vagyis a hétköznapi élet mint nemfilozofikus lét, tehát mint valódi világ szembe kerül a filozofikussal. A „hétköznapi” a triválitást, az ismétlődést, a mechanikusságot és a produkciót (mint végeredményt) tekintve vezéreszmények. A modernitás pedig épp ennek fordítottja.

A prosperitás máza alatt nálunk a megbénuló (örökké való?) társadalmi válság jelei találhatók. A nagy változások közepette látványosan kinyílt (vagy nyitottá vált) társadalomszerkezet eddig csupán arra teremtett módot, hogy a társadalmi különbségek még élesebbek és szembeszökőek lettek.

Azokban az országokban, ahol a tőkefelhalmozás korszakainak politikai és gazdasági elítéljei (részben) megmaradtak, fokozatosan állami szintre emelkedtek olyan gazdasági ideológiák és politikai konzervatívizmusok, amelyek ugyan meghirdették az állam be nem avatkozásának vezérelvét, de ez az ő szótárjukban csak azt jelentette, hogy az egyéni versenyben a főhatalom ne korlátozza őket. Hanem hártsa a politikai berendezkedés egész terhére a társadalom nagyobb hányadára, biztosítsa az individuális szabadságjogok érvényesülését („tehesselek szolgálom”, szegény, ha nem vagy kellőképpen gazdag!), s ezt a liberális fejlődésméleletet nevezze el a hatalom „a nemzet, az államegész” ügyének.

Mit szolgál a reálpolitika?

Aligha túlzás ma azt állítani, hogy itt most a jövőre irányuló ideológia (vagy ígélet, ahogy tetszik) a jelenre irá-

nyuló kérdések legfőbb válasza. A nemzetcentrikus ideológiák mindig a fennálló rendet tekintették és hirdették a legfőbb eszménynek, s ezt „ideológiamentes” tény megállapításnak nevezték el, vagyis becsületlen szónak, amely, ellentétben a fennálló rend megváltoztatását célzó ellenzéki kritikával, „nem magyar emberhez méltó”. A saját ideológia ilyenfajta gondolati átfestése, elleplezése a „reálpolitika” mindenkori stratégiája és ideológiája.

A nemzetcentrikus ideológia abból indul ki, hogy a nemzetközi politikában minden nemzet könnyörtelenül csak saját érdekét hajtja, nem tekint mások érdekeire, vagy kihasználja a kihalásig törekvőket. Ez persze mindenütt csupán a nemzetközponitú ideológiát szolgálja, s a legkevésbé sem azt, hogy a közös európai célokhoz, közös Új Európához ne csak megtévesztésszinten alkalmazkodjon minden nemzet. Annál is inkább ez lenne célszerű, hiszen nyilvánvaló, hogy a nemzetek és nemzetgazdaságok közötti kölcsönös függőségi hálózat ma már meghatározóbb jegye kellene legyen a jövőképeknek, mint a liberálkonzervatív nacionalizmus.

A világpolitika valósága keltette állandó megrázkódtatásokat nyilván minden népek magának kell feldolgoznia. Akkor is, ha nemzeti eszményképei megrongálódnak, fejlődésük megmegreked. A haladás, a jobb jövő tényleges esélye azonban nem tükrözheti azt a hagyományos nemzeti önképet, mely szerint a saját nemzeti civilizáció vagy nemzeti kultúra az egész emberiség legfőbb értéke. Az önlegitimálás a „nemzeti értékrend” és a nemzeteszmény büszke meglentetésével sem lehet a jövő záloga, sem pedig ígérete. Ezt ugyanis etnocentrizmusnak nevezik a kulturális antropológusok és szociológusok. S a mai magyar „reálpolitika” sem lehet ezért a mi legitimáló jóváhagyásunk eredménye. Mivel pedig okos „reálpolitikáinkba” néhányszor már belebukunk – még jóváhagyásunkra számító alkalmi kísérlet sem lehet.

Fontoljuk meg végre a Bibó Istvántól jövő biztatást: „Demokratának lenni mindenekelőtt annyit tesz, mint nem félni: nem félni a más véleményűektől, a más nyelvűektől, a más fajúaktól, a forradalomtól, az összeesküvéstől, az ellenség gonosz szándékaitól, az ellenséges propagandától, a lelkisínyléstől és egyáltalán mindazoktól az imaginárius veszedelmektől, melyek az általánosan valódi veszedelmeké, hogy félünk tőlük.”

Bibó István emlékezetére és tiszteletére,
A. Gergely András

A kolozsvári török, aki felfedezte Lakatos Demetert

Cseke Gábor

Szégyen ide vagy oda, de csak alig nemrég bukkantam a nyomára. Pedig magam is kolozsvári lennék, mint ő, csak hogy ő apám lehetett volna. Ezért van az, hogy most úgy csodálkozok rá, mint borjú az új kapura.

Széfeddin Sefket bejről van szó, aki 1913. június 6-án született Kolozsváron, s 1967. november 22-én hunyt el Bejrútban. Hogy miként került a Szamos-parti városba? Nem mindennapi módon, ám mégis a lehető leg-egyszerűbben: a korabeli török főkonzul, Ahmed D. Dzselaeddin (Celaeddin) bej fiaként látta meg a napvilágot, s apai felmenői mindvégig komoly szerepet játszottak a viharos török történelemben. Miközben édesanyja nem más, mint Incze Gabriella kolozsvári színésznő.

Gyermekként minden fontos élménye Kolozsvárhoz kötötte, s első írásait a *Jóbarát* és az *Iffjú Erdély* című lapokban közzé tették a szenzációra már akkor érzékeny szerkesztők. Verseire is felfigyeltek, miközben Budapesten jogot végzett. Majd a kolozsvári színház munkatársa lesz, s dolgozik az *Ellenzék* c. lapnak is. Szoros barátságba kerül Nyirő Józseffel és Dsida Jenővel, s helyet kap az Erdélyi Helikon és az Erdélyi Szépművés Céh baráti körében is.

Magyar nyelvű publicisztikai és irodalmi munkássága során az alábbi szerzői neveket használta: Széfeddin Sefket, Széfeddin Sefket bey, Szeffedin Sefket bey, Szefy Sefket bey, Sefeddin Sevket Tibor, Sefeddin Sevket, Sefket Széfi, Sefket Széfy, Sefket Széfyfeddik; magyar írói álnevei: Egressy Levente, Baráthy (Baróthy?) Gábor.

Fiatalkori sajátos tudatalapotát jellemzően fejezik ki a harmincas évek elején az *Ellenzék* által közzé tett versei, amelyekből kettőt idézünk:

Nem mindennapi az a ragaszkodás, ami a fentebb megvallott kettős tudattal a török-magyar fiatalembert a Székelyföld és Kalotaszeg népéhez és történelméhez köti. Ezzel párhuzamosan pedig a törökök ügyét is szívén viseli, 1945-ben a magyarországi török nagykövetség titkára lesz.

A háború után nyakába veszi a nagyvilágot, mert újságírói előlétele miatt kiutasítják Erdélyből. Ekkor már ismert filmes, 1945-ben készült *Kalotaszegi Madonna* c. filmjét mindenütt nagy sikerrel vetítik. Az alkotás tulajdonképpen Széfeddin Sefket azonos című regényének megfilmesített változata, s a vele együtt sikerre vitt *Rózsa-*

PÁLFORDULÁS

*Néztem már omló alkonyokba
hol szőkek a felhők s a minarett-rajok
mint bűvös mágnesujjak vonzanak
és véghetetlen mélyek s gyűjtők a csillagok.
Igen, én láttam mind mind,
hísz Kelet fia vagyok.*

*Bolyongtam a pálmás Libanont,
mely tenger kékje felett zöld ernyőt izzva bont
csiklandozott tropikus fény,
olajja szikkadt olíva, narancs, cédrus illata,
illatok, mik mindenütt kísérnek,
mert Kelet fia vagyok.*

*Jöttek csenddel átítatott esték;
kék holland öblök békéje ringatott
s az álmatag flamand estbe vörösen
dalok nyíltak, gyűjtő különös keleti dalok:
hadd tudja meg a végtelen világ,
hogy Kelet fia vagyok.*

*Szemrebbenésben, akarva s öntudatlan,
Bizáncban, Bejrútban és utazhatok
bármerre földön, felhők szárnyán,
hol északi szél vág vagy tropikus nap ragyog
csak mindenütt mindig
Kelet fia vagyok ...!*

*És mégis, mégis hitszegővé lettem!
Vádolnak Erdély, te minden másnál vonzóbb
külön Világ, ahol szívként véreznek a hegyek
ha elfogadsz egy dalos idegent,
– ha vér árán, ha könnyesen lehet –,
de ezentúl a te fiad leszek ...!*

1932. július 24.

KELETI ENTERIÖR

*Török nagyanyámnak, aki fiától,
unokájától távol olyan egyedül maradt*

*Asztalt bontottak; hűvös nargilék
lehelnek áttetsző dohány ködöt,
a nők ópium szőrp arany vizét
szívják s mulatnak friss pletykák fölött.*

*De túl e könnyed, fecsegő körön
matróna ül, szemét gyász lengi át
s tiúlnézve a kóválygó kék ködön
keresi régen útra kelt fiát.*

*Ki fényes pálya martaléka lett,
kit elkápráztatott a nagyvilág:
a rang, a rajzó esti fény-balet,*

*S most lágy sóhaj tör fel szíve felől
s idézi még messzebb hullt kisfiát
ki távol földön magyarul?*

1932. július 25.

levél című örökzöld filmbetét (Sárdy János előadásában) ugyancsak Széfeddin Sefket szerzeménye.

E ponton aztán élete további alakulása eltávolodik a magyar kultúrától: amerikai, majd egyiptomi filmeket készít mint forgatókönyvíró és filmrendező, több neves egyiptomi színész érvényesülését (Omar Sharif, Dalida stb.) támogatja.

Már említett regényén túl, 1941-ben *A hét vár országa* (Stádium Sajtóvállalat RT, Budapest, 1941) címmel kötetet jelent meg Budapesten, Nyirő József bevezetőjével, amely magyarul írt útirajzai, elbeszélései, cikkei gyűjteménye.

A kötet – amelynek egy példányát a csíkszeredai Kájoni János megyei könyvtár dokumentációs részlege révén volt alkalmam kézbe venni – tulajdonképpen a huszadik század közepi Erdély sajátos fölfedezése, s nem véletlen, hogy Széfeddin Sefket vallomásos versével indít. (Lásd fent)

A gyűjteményben riportot olvashatunk többek között a bözödújfalusi szombatosokról, Uz Bence bölcsőhelyéről, a székely kapuk világáról, Kalotaszegről, székely népzeneészekről és muzeológusról, s külön fejezet tartalmazza az 1936 januárjában tett moldvai utazásának történetét (Csángóországban,

AJÁNLÓ VERS

*Ó, drága föld, ó ritka föld,
dörgő vizek, napszitta völgy,
zord ormok,
mint nap körül bolygók öve
tájaidon megbúvólva
kóborgok.*

*Vad, szépség-szomjú futással
hullok rád és járlok által
szent Mekkámb,
félvér fiadat se vedd el,
s az egyik, fényesebb szemmeddel
nevess rám!...*

*Bejárhatok száz világot,
lelkem sehol drága másod
nem leli,
mert szent földed minden röge,
milliók verejtéke, könnye
szenteli.*



Mahmud Celaeddin Pasa (1839–1899), török államférfi és zeneszerző, Széfeddin Tibor Sefket bej egyik öse

az ősi magyarság nyomán), amelynek során úttörőként ismerkedik meg Lakatos Demeterral, akit aztán, Dsida Jenő révén, nagy lelkesedéssel ajánl a magyar irodalmi közvélemény figyelmébe.

„Román városa... az eszakkoldovai csángóság főhelye, nemcsak Román megye székhelye, de igen jelentős terményértékesítő központ is egyben, ahol a piaci napokon a távol s közeli csángó vidék falvainak népe felvonul. Szabófalva, Keldist, Jugány, Kickufalu, Ujfalu, Tamászfala, Zsudufala, Kukás, Korhan, Rotunda, Nyercseszt, Mikluszeny, Otcelén, Girizd, Bartisest és Burunyest népei sokszorozzák meg ilyenkor az egyébként csendes és eseménytelen városka forgalmát. A város éppolyan, mint bármely más moldvai város, rendezetlen, szennyes, szegényes. Szövevényesen szétágazó utcáinak sokasága külsőben döbbenetes ellentétet mutat a fényes utcaelnevezésekkel. Az állomástól a város központjába vezető Strada Garrei, Ferdinánd király bulevardja nevét viseli s a Fötér, mint az ország bármely városában, itt is a Piata Unirei

(Egyesülés tere) nevet kapta.

Ugynevezett elit szálló nincs a városban. A »Zöld pipához« címzett fogadóban ugyan van vendégszoba, de azt végelkeseredésében se vegye igénybe az utazó, mert eleve azt fogja tapasztalni, hogy még az éjszaka sejtelmébe lényei is idegen gyűlölettől vannak áthatva, s akár csak a hatóságok, ott csípnek egyet az emberen, ahol lehet. Az étterem sem valami bizalomgerjesztő helyiség, de ott legalább társaskörben van az ember.

A szomszéd asztalnál nagyobb csoporttól körülvéve, lelkesarcú fiatalember tart borközi értekezést, egy ismerősen hangzó és mégis alig érthető nyelven. Időnkint román szavak ütnek meg a fülemet, egy-egy tisztán ejtett magyar szót hallok, de a beszédet, mely igen sebes és telidestele van sziszegő és mély hangokkal – mégsem értem... Csángó nyelv ez, mely ősi sajátosságai mellett már magyar és román behatásokkal van tele.

A szomszéd asztalnál ülő fiatalember, aki gyenge vinó mellett lendületes előadást tart, nem más, mint Lakatos Demeter, a szabó-

falvai csángó költő. Hamarosan átül asztalomhoz és megindul a beszélgetés... Az irodalmi interjú, melyhez különleges keretet egy sötét moldvai kocsmainteriór és furcsa, ütött-kopott emberekkel álló bábész éjjeli népség ad, – először elég körülmenyesen indul. Magyar kérdéseimre tört magyarsággal kevert csángó nyelven felel Lakatos Demeter. De mert egyazon lélek és ősi származás, rokoni hurokat rezdít meg bennünk és egymás testvéri közelébe hoz – különösebb nehézség nélkül elcsevegget a csángó sors egyszerű megszólaltatója és a pesti újságíró.

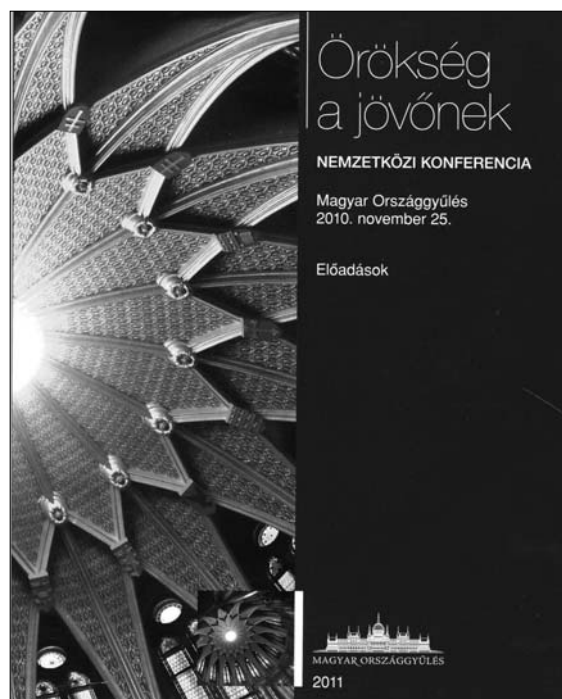
Lakatos Demeter 25 esztendő. Falujában román iskolában tanulta meg a betűvetést s már zsengekorától írogatott. Falusi műkedvelők adták elő csángó és román nyelven írott színdarabjait, melyekben az emberi élet visszasságait, falusi emberek mindennapi apró-cseprő bajait tárta fel hol maró gúnynyal, hol csendes szatírával, nevettetve meggondolkozató formában. Egy nap vándorbotot vesz kezébe, truppot alakít, és bejárja a csángóföldet vándor színtársulattal. Amolyan ezermester társulat ez; műsorukon színdarabok mellett akrobatikus mutatványok, komoly szavaltatok és ismeretterjesztő előadások szerepelnek. Szerző, színigazgató és főszereplő-előadó egy személyben a fiatal csángó fiú, akit mindezt szeretettel fogadnak vérei. Éveken át járja szülőföldjét Lakatos és egy nap nem tudva ellenállni a nagyváros csábításának, Bukarestbe utazik, egy csomó román verssel a tarsolyában. Az egyik bukaresti nagy lap ifjúsági verspályázatot hirdet, Lakatos is pályázik és első díjat nyer. Egyszeriben felfigyelnek a különleges adottságú román költőre és versengve közlik írásait. Legelől jár ebben is a *Cuvântul*, mely a „román Villon”, a csavargó-költő felfedezésének dicsőségét magának tudja. De felfigyel rá Cuza professor is, az antiszemita politikus, a nagy román hazafi és a csángóföldi nemzeti propaganda céljaira használja fel Lakatos. Propagandaverseket írat vele az *Albina* című nagy román néplapba és korteskörutakra küldi a Csángóföldre. Lakatos Demeter, akiben a román iskola és a gyors bukaresti sikerek elhomályosították az öntudatot, kortespolitikát csinál Cuzának és ezenközben is állandóan írogat Bukarestnek, úgyhogy neve lassan belerögződik a köztudatba és a népi költők legelső sorában jelölik ki helyét...

Folytatása a 20. oldalon

Könyvek kisebbségekről – kisebbségeknek

Örökség a jövőnek. Budapest, 2011.

Kétnyelvű tanulmánykötet az „Örökség a jövőnek – Heritage for Future” című, Budapesten 2010 novemberében tartott nemzetközi konferencia anyagából. A téma, a kulturális sokszínűség megőrzésének lehetőségei a mai Európában, igen fontos kérdés, és rendkívül aktuális, mert az EU létrejöttével térségünkben minden nemzet kisebbség – és jó lenne, ha megfontolná ezt. A sokszínűség elvesztése ugyanis előbb vagy utóbb az európai nemzetek önfelszámolásához vezet. Módot kell találni tehát arra, hogy minden országban minden nemzeti közösség – többségi nemzet vagy kisebbség egyaránt – képes legyen megőrizni sajátosságait, különben ... Ne folytassuk!



A török, aki felfedezte Lakatos Demetert

Folytatás a 19. oldalról

Egy nap aztán magyar nyomtatott vers, Reményik Sándor egyik verse kerül a csángó ifjú kezébe... és föl-sajog benne az eltemetett, elhomályosított magyar érzés. Megszökik munkaadói elől, hazatér a fájdalmas sorsú szülőföldre és magyarul kezd írni magyar verset ősi csángó nyelvén. Első magyarul írt verse csakhamar az erdélyi közönség elő kerül és nem sokkal később a csonkaha-zai közönség is gyönyörködhetik „A falevelek hullodoznak, det fű szél” kezdetű vers eredeti szépségében. A magyar szó mámorá, a magyar írás tudásának gyönyörűsége, a magyar írói sors vállalására hivatja Lakatos Demetert, aki ezután már csak magyarul fog írni és nem fog többé letérni a megtalált igaz útról. Legújabb versét, amit erdélyi úttjáról hazatérőben írt, – átnyújtja, azzal a kéréssel, nyomassuk ki Magyarországon, hogy ott is felfigyeljenek a csángókra és ebből a kicsike verséből megértsék, hogyan éreznek és gondolkodnak a magyar csángók...

Íme a vers:
A vers alá, ajánlárkép-pen ezt írja Lakatos Demeter: Iszten agyan es el ne hagyán, Meniországbo helet hagyán...
(A vers, mely bár erősen mutatja, hogy új magyar szavakat is tanult újabban, – csángó szó ismeret nélkül nem mindenütt érthető. A sajátosabb kifejezések megértésére: hul – hol, lesztüül – leáldozik, szok-

MESZE OTT, HUL NAP SZENTÜLE

*Megfogvala ápám szokor
Kezemtül,
Micsiszavala hul a nap
Lesztüül
Mongyavala, gyermek látud
Ott ni... ni,
Mesze ott hul a nap lebujik
Moszt ni... ni,
Ott vagyond egy nagy szíp ország
Tuddmeg tisz
Megjárd ott az világodand
há leik risz.
In elmenek moszt, viny vogyok
Nem uro,
Ne feleisdel és tanitlok
Csak iuro.
Det meghult, okorisz monto
Hálálnál,
Mit montom iletambe ne
Feleisdel.
Riut det monto basu nekem
Öröki...
Myhá moszt i látom mind folnok
Künüjii.
Monto nekem, en nem tudum
Mosztonig.
Elig moszt az ü tüze, hog
Belim ig.
Nem felejetemel soho en
Ápámot
Kishike det uoltom nekem
Mit mondot.
Ott vagyond a müik országunk
tuddmeg iul
Ott hul nop minden öszte
Lesztüül...*

cor – sokszor, micsiszavala – mutatja vala, vagyond – vagyon, van, tisz – te is, világodand – világodat (világot látni, járnai kifejezéssel kapcsolatban), Há leik risz – ha részed lesz benne, viny – vén, nem uro – nem tudok, iuro – jóra, det – mikor, meghult – meghalt, okorisz – akkoris, Riut – ritt, sirt keservesen, basu –

öreg szülő, myhá – mintha, öröki – örökké, Künüii – könnyei, uoltom – voltam, iul – jól, öszte – este...”

*

Az élet úgy hozta, hogy Lakatos Demeternek több mint negyed századdal a halála után jelent meg verseskötete, barátai, tisztelői



A hét vár országa könyvborítója

és rajongói jóvoltából. A 2001-ben kiadott gyűjteményes kötetet kezelő Libisch Győző így írt utószavában erről:

„Lakatos Demeter (1911–1974) a moldvai magyarság máig egyetlen jelentős költője nem élhette meg, hogy életében önálló verseskötete jelenjen meg. Pedig több ezer magyar versét elsősorban azoknak szánta, akik között született, élt és meghalt: a csángóknak. Egyedül ők tudták ugyanis maradéktalanul elolvasni és megérteni a román ábécé és helyesírás szerinti költeményeit, meséit. Néhány tucat írása ugyan napvilágot láthatott romániai és magyarországi



A Kalotaszegi Madonna c. film plakátja

újságban, folyóiratban, ezek azonban többnyire nem mérhetők a magyar irodalom csúcsaihoz, megmaradtak néprajzi és nyelvi kuriózumoknak. A magyar irodalomkritika nem fogadta kebelére a legkeletibb magyar költőt.

Vajon tévedett volna a formaművész Dsida Jenő, amikor még 1936-ban újjongva fedezte föl és avatta költővé a Keleti Újság hátsólapján? Széfeddin Sefket bey, ez a török nevű erdélyi magyar író, amikor máig is legismertebb költeményét közreadta egy erdélyi riportkönyvében? Mindenki tévedett, aki ismerte és szerette a szabófalvi „népköltő” munkáit?”

Kérdése szónoki volt, s benne a válasz: a tévedés nem a költőt elismerőké. Széfeddin Sefket bey hírhedre igaznak bizonyult...

Széfeddin Sefket emléket, munkásságának fontosságát a Kolozsváron megalakult és jelenleg is működő Széfeddin Sefket Baráti Társaság, illetve ugyancsak róla elnevezett filmklub ápolja, figyelemfelkeltő, hagyományépítő rendezvényekkel, s igen jól szerkesztett honlapot is működtet, amelyen megtalálni a Kolozsvár múltjával örökre összefonódott érdekes alkotó egyéniség életének és munkásságának minden lényeges vonatkozását.